

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

15^E JAARGANG

WOENSDAG 8 JANUARI 1930

No. 732

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
 Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart
 ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Assistent-Redacteur: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.

7 JANUARI 1930.

De vraag naar geld op den laatsten dag van het oudejaar is ditmaal buitengewoon groot geweest; maar direct na de jaarswisseling trad weder een snelle ontspanning in. Vooral voor wissels ontstond direct veel belangstelling, zoodat de rente weder even snel terugliep als zij in de voorafgaande dagen was gestegen. Na 4 pCt. voor geld per den ultimo werd aan het einde der week weder voor 3½ pCt. verhandeld, terwijl gisteren reeds voor 3¼ pCt. werd afgedaan. Ook de prolongatierente liep snel terug. Per ultimo December werd 5 pCt. genoteerd en Zaterdag was de rente tot 3¼ pCt. gedaald. Alleen callgeld bleef gezocht; meestal werd omstreeks 4½ pCt. betaald.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een stijging van f 2 miljoen te zien. De beleeningen blijken met f 16.8 miljoen te zijn teruggegaan. De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel onveranderd. De zilvervoorraad daalde met een kleine f 250.000. De post papier op het buitenland vertoont een teruggang van f 600.000, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een stijging van een goede f 200.000 te aanschouwen geven.

De biljettencirculatie verminderde met f 5.6 miljoen. Het tegoed van het Rijk nam met f 12 miljoen af. De rekening-courant-saldi van anderen klommen met f 2.2 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 6.1 miljoen meer dan verleden week. Het dekkingspercentage is ruim 54.

* * *

De wisselkoersen waren deze week over de geheele linie flauwer niettegenstaande de geldmarkt eerder iets gemakkelijker leek. De hoofdoorzaak was wel het aantrekken van den Dollar tegenover het Pond, die van 4.88 op 4.8735 kwam. Daar de Dollar hier te lande slechts weinig veranderde (2.4790—2.4782—2.4791), moest het Pond hier naar beneden. Van 12.09% liep de koers op 12.08¼ terug. Het flauwe Pond heeft vanzelf de overige koersen mede naar beneden getrokken. Zeer flauw bleef ook de Mark; deze daalde van 59.23 op 59.16. Er schijnt in Duitschland in vele kringen weder een vrees voor de eigen valuta te bestaan. De laatste tijden worden weder geregeld gelden naar hier overgebracht of in andere goud-valuta's omgewisseld. De Dollarkoers in Berlijn liep op tot 4.1905, slot 4.1895; de Pondenkoers steeg tot 20.43½ om op 20.42¾ te sluiten. Parijs wat lager 9.76½—9.75½, doordat de Pondenkoers in Frankrijk wat aantrok 123.95; ook daar het slot flauwer 123.91. Zeer flauw waren de Belga's, die van 34.70 op 34.61 terugliepen; Ponden in Brussel waren tenslotte 34.92 biedend, waarschijnlijk tengevolge van de disconto-verlaging. Ook de Zwitsersche Franc liep wat terug en kwam van 48.16 op 48.09. De Lire kon zich rond de 12.97 handhaven. Praag flauwer: 7.33½. Ook de Scandinavische koersen lager: Kopenhagen 66.37½, Oslo 66.36, Stockholm 66.61. De Peseta hoogst onzeker en veel lager: 33.60—32.75. Zloty's 27.84. Indië hooger op 99¹³/₁₆. Argentinie flauwer op 100½ (tegen £ 45 % d.). De Uruguay Peso kwam op 2.32½. Rio 27¼. Canada beter op 2.45½.

Nu de jaarswisseling voorbij is, is ook de rust op de termijnmarkt weder teruggekeerd. Maandsponden noteerden ⁷/₁₆—½ c. agio, terwijl Maandsdollars 16—18 c. agio deden. Termijnmarkten waren vaster en noteerden op 1 maand 5—4 c. onder den kassaprijs.

LONDEN, 6 JANUARI 1930.

Tegen alle verwachtingen was de geldmarkt, hoewel onder den invloed van het einde van het jaar, op 31 December veel gemakkelijker dan gewoonlijk op dezen dag, in sommige gevallen zelfs kochten de banken wissels. Gedurende de week was de markt voldoende voorzien om aan de ruime vraag te voldoen. De discontomarkt was zwakker van toon, 3-maands wissels noteerden 4% op 31 December en op Zaterdag ⁴/₁₆, in de verwachting van een mogelijk lager bankdisconto.

Het bedrag aan de Bank van Engeland verschuldigd is gemakkelijk terugbetaald en de goudpositie is weer iets gunstiger geworden.

De prijs van zilver is gedaald tot 20¹⁵/₁₆ d. per ounce. Goud is onveranderd à 84/11½ d. per fyn ounce.

De buitenlandsche wisselmarkt is stil met sterling zwak.

De prijs van 3-maands prima bankaccepten was heden ⁴/₁₆—¼.

Dollars 4.87¹⁵/₃₂. Guldens 12.08½.

**INTERNATIONALE CONFERENTIE OVER DE
AFSCHAFFING VAN DE VERBODEN EN BEPERKINGEN
BIJ DEN INVOER EN DEN UITVOER.**

Toen ik 26 November 1927¹⁾ mijn nabetrachting schreef over de eerste internationale conferentie over het boven dit artikel staande onderwerp, was mijn conclusie van die eerste conferentie aldus: hoewel dan niet alle belemmeringen zijn verdwenen, mag worden vastgesteld, dat zij tot enge grenzen zijn teruggebracht en kan men daarnaast nog als groote vooruitgang boeken, dat het uitbreiden van belemmeringen verder onmogelijk is geworden voor al die Staten, die de Conventie teekenden. — Met deze woorden is het beste geteekend de toestand zooals de toenmalige delegatie van de Nederlandsche Regeering (Dr. Wibaut, Minister De Graaff en ondergeteekende) die aanvoelde na afloop van de eerste conferentie.

Op de tweede conferentie²⁾ is het aantal reserves nog belangrijk uitgebreid, doch overwegende bezwaren brachten die niet mede.

Op de derde conferentie kon van het uitbreiden van reserves geen sprake meer wezen, want zij had zich enkel te bemoeien met de vraag: Zijn de omstandigheden zoo, dat aan de voorwaarde van artikel C van de Aanvullende Overeenkomst van de Internationale Conventie (vastgesteld in de tweede conferentie) is voldaan? Deze voorwaarde bestond hierin, dat vóór 30 September 1929 de Conventie door ten minste 18 Staten moest zijn bekrachtigd. Het was heel gemakkelijk vast te stellen, dat aan deze voorwaarde niet was voldaan, doch nu kwam als tweede vraag: Wenschen de landen, die de Conventie hebben bekrachtigd, haar in werking te doen treden.

De conferentie was samengeroepen op 5 December 1929 en er bestond eenige reden om aan te nemen, dat zij op 11 December 1929 geëindigd zou zijn, doch met verschillende verdragingen heeft ze geduurd tot en met Vrijdag 20 December 1929.

Het was een heel moeilijk stuk werk en als tenslotte hiervan nog iets is terecht gekomen, dan hebben wij dit den leider der conferentie, den heer *Colijn*, te danken. De groote struikelblokken waren Tsjecho-Slowakije en Polen. Deze hadden niet geratificeerd en nu de tweede conferentie eenmaal de gelegenheid had gegeven om bij de ratificatie door eenig land als voorwaarde te stellen, dat ook een ander land (aan te wijzen uit een lijstje van 10 met name genoemde Staten) zou hebben geratificeerd, waren er velen, die alleen dan wenschten mede te werken, wanneer Polen en Tsjecho-Slowakije ook zouden hebben geratificeerd. — Van sommige landen kon men deze voorwaarde begrijpen, van andere was het verband slechts van ver te zoeken.

Met de grootst mogelijke welwillendheid verklaarde Polen waarom het niet had geratificeerd en voorloopig daarop ook geen plan had, terwijl van Tsjecho-Slowakije nog mag worden gehoopt, dat het alsnog vóór 31 Mei 1930 zal ratificeeren.

De eerste te overwinnen moeilijkheid was nu: wat moet er gebeuren, als Polen en Tsjecho-Slowakije bij hun houding blijven volharden? Deze moeilijkheid is aldus overwonnen: Wanneer deze beide landen op 31 Mei 1930 niet hebben geratificeerd, dan zijn de landen, die de ratificatie door een of beide dezer landen als voorwaarde bij hun eigen ratificatie hebben gesteld, weder vrij op 30 Juni 1930. — Dat zijn er 9, te weten: België, Denemarken, Duitschland, Frankrijk, Hongarije, Joego-Slavië, Luxemburg, Oostenrijk en Zwitserland. Hier komen nog bij Italië en Roemenië, die alsnog vóór 24 December 1929 het protocol van de laatste conferentie hebben geteekend. — Hiertegenover staan 6 landen, die onvoorwaardelijk hebben geteekend, te weten: Engeland (ook voor Noord-Ierland), Japan, Nederland, Noorwegen, Portugal en

¹⁾ Zie E.-S. B. van 26 Nov. en eveneens van 19 Oct. 1927.

²⁾ Zie E.-S. B. van 25 Juli 1928.

INHOUD.

Biz.

INTERNATIONALE CONFERENTIE OVER DE AFSCHAFFING VAN DE VERBODEN EN BEPERKINGEN BIJ DEN INVOER EN DEN UITVOER door <i>Dr. F. E. Posthuma</i>	26
Het jaarverslag van de Verzekeringskamer over 1928 door <i>Prof. Dr. A. O. Holwerda</i>	27
BUITENLANDSOHE MEDEWERKING:	
'n Depressie in Suid-Afrika? door <i>Dr. C. G. W. Schumann</i>	29
AANTEKENINGEN:	
Het rapport van den Commissaris van de Rijksbank	31
Het prijsverloop van groothandelsartikelen gedurende het vierde kwartaal 1929 I.	32
De koffiemarkt in 1929	37
Indexcijfers van groothandelsprijzen	38
De Poolse staatsfinanciën	40
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Literatuur over investment trusts, bespr. door <i>H. M. H. A. van der Valk</i>	41
MAANDOLJFERS:	
Emissies in December 1929	42
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	43-48
Geldkoersen. Bankstaten. Verkeerswezen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	

de Vereenigde Staten van Amerika, die ook na 30 Juni 1930 zich hebben willen binden onder de voorwaarde, dat zij elk volgend jaar tot en met 1934 op 30 Juni hun vrijheid kunnen hernemen, zolang niet ten minste 18 Staten onvoorwaardelijk hebben geratificeerd.

Een bijkomende moeilijkheid was op welke wijze de eerstgenoemde 9 plus 2 Staten hun vrijheid zouden kunnen hernemen en hoewel ondergeteekende daarvoor een daad verlangde, ging de geheele conferentie met het Fransche voorstel mee om deze vrijheid automatisch te doen verkrijgen, namelijk door het feit alleen, dat Tsjecho-Slowakije en Polen op 31 Mei 1930 niet zouden hebben geratificeerd. Willen deze landen zich na 30 Juni 1930 dan nog gebonden achten, dan moeten zij daarvan aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond kennis geven.

De slotvraag voor den vertegenwoordiger van Nederland was nu: moet Nederland het protocol van de derde conferentie teekenen? — Zooals uit het voorgaande reeds blijkt, heeft ondergeteekende die vraag bevestigend beantwoord. Het scheen hem toe, dat, nu er nog kans bestond op het gebied der bevrijding van verkeersbelemmeringen voor handel en industrie een eerste stapje te doen, dit stapje gedaan moest worden om niet de kans voor een tweede stapje of stap reeds bij voorbaat buiten te sluiten.

Ik maak mij niet de minste illusies over het resultaat van de conferentie inzake de trêve douanière, maar werd de Conventie voor de in- en uitvoerboden op de derde conferentie begraven, dan werd elk resultaat van de conferentie inzake de trêve douanière uitgesloten, al ware het alleen maar om het feit, dat deze trêve douanière de toetreding tot de conventie van de in- en uitvoerverboden als voorwaarde stelt.

De tweede overweging was, dat de landen door hun verklaring inzake onvoorwaardelijke of voorwaardelijke toetreding tot de Conventie van de in- en uitvoerverboden zoo'n beetje in volwaardige en minder volwaardige, inclusief onvolwaardige landen werden gescheiden. En dan behoorde Nederland toch zeker tot de eerste categorie. Bij deze gelegenheid moest Nederland zeker niet terugtreden.

Een derde overweging was de vraag, in welke toestand komt Nederland te verkeer, als het na 30 Juni 1930 nog gebonden is en zijn buurstaten, Duitschland en België, geen afstand hebben gedaan van de vrijheid, die zij dan kunnen krijgen. Het schijnt mij toe, dat men wel mag aannemen, dat onze vertegenwoordiger ter conferentie zich omtrent de toestanden, die dan komen te bestaan, goed op de hoogte heeft gesteld. Het ligt echter niet binnen het kader van dit artikel om daarvan mededeeling te doen.

Ik stel er veel prijs op om in dit artikel over de

mogelijkheid van het verkrijgen van resultaat op conferenties, samengeroepen door den Volkenbond, een enkel woord te zeggen.

Tot deze conferenties worden alle bij den Volkenbond aangesloten landen uitgenoodigd. De economische positie van ieder dezer landen is zóó verschillend of wordt door de betrokken Regeeringen zóó verschillend ingezien, dat het naar mijn meening vrijwel tot de onmogelijkheden behoort om tot een resultaat te komen, dat op voldoende hoogte staat gezien vanuit het Nederlandsche standpunt. Bij iedere verdere conferentie zal naar mijn meening Nederland moeten overwegen of het zijn wenschen voldoende bevredigd acht om tot de conventie toe te treden en het zal deze wenschen hoe langer hoe zwaarder moeten maken. Ik heb zelfs wel eens het gevoel, dat het goed zou zijn om de andere landen maar eens te laten praten en eerst over toetreding te beslissen, als het resultaat kant en klaar voor ons ligt. Behalve het bezwaar, dat dit wat onwelwillend schijnt, is er natuurlijk ook nog een ander bezwaar, dat men er bij zijnde althans nog een kansje, al is het ook zeer klein, behoudt om in zijn richting iets te bereiken. Zolang echter ieder land een stem heeft en men aan de conferentietafel moet zitten met landen, die met Nederland in geen enkel opzicht zijn te vergelijken en zolang door de economische belangen nog veel politieke draden worden geweven, moet Nederland er steeds op voorbereid zijn, dat zijn wenschen of niet of slechts voor een heel klein deel kunnen worden bevredigd.

's-Gravenhage, 31 December 1929. POSTHUMA.

HET JAARVERSLAG VAN DE VERZEKERINGSKAMER OVER 1928.

Het jaarverslag van de Verzekeringskamer over 1928 bevat, evenals zijn voorgangers, een schat van belangrijke gegevens en opmerkingen met betrekking tot het Nederlandsche Levensverzekeringsbedrijf. Bij een bespreking van dit lezenswaardige en goed gereede verslag kan men wel niet anders doen, dan enkele markante problemen naar voren brengen; vele, niet minder belangrijke, zaken moeten wel onbesproken blijven, wil deze bespreking niet verre de grenzen overschrijden, die hier uiteraard in acht genomen moeten worden.

Het in totaal hier te lande verzekerde bedrag is in 1928 gestegen van ruim drie milliard tot ruim drie en een kwart milliard. Hierin is dan ook het z.g. Spaarkassenbedrijf begrepen. Laat men dit bedrijf, dat toch als levensverzekeringsbedrijf beschouwd wel van een zeer bijzonder karakter is, buiten beschouwing, dan blijkt de stand van het eigenlijke levensverzekeringsbedrijf gestegen te zijn van 2.9 milliard tot 3.1 milliard. Een vooruitgang dus van 200 miljoen in één jaar tijds!

Deze vooruitgang is in overwegende hoofdzak de resultante van den arbeid der zuiver *Nederlandsche* maatschappijen; en de vooruitgang is in even overwegende hoofdzak een vooruitgang van het bedrijf *in Nederland*.

Het bedrijf van de Nederlandsche maatschappijen in het buitenland blijft van bescheiden afmetingen. Onder buitenland is in dit verband ook Indië te verstaan. Het Indische bedrijf, dat van de Ned.-Indische ondernemingen medegerekend, steeg van 304 miljoen op ulto. 1927 tot 319 miljoen op ulto. 1928; een toename dus van 15 miljoen, evenals in het voorafgaande jaar. Dit deel van het bedrijf toont dus een rustige, gelijkmatige ontwikkeling. West-Indië is voor het Nederlandsche levensverzekeringsbedrijf vrijwel *quantité négligeable*; er is daar door allen tezamen maar 3.5 miljoen verzekerd en dit bedrag liep in 1928 zelfs nog een kleinigheid achteruit.

Van het overige buitenland is voor onze maatschappijen praktisch vrijwel alleen België en Frankrijk van belang. De Belgische portefeuilles stegen van 23 op 30 miljoen en de Fransche van 22 op 34 miljoen.

Dit is op zichzelf een bemerkenswaardige toename, die men in vele jaren niet aldus heeft kunnen waarnemen. Is daarmee een nieuw tijdperk ingeluid? Nog is dit niet te zeggen, maar het verschijnsel verdient desalniettemin onze aandacht. Gezonde territoriale expansie van ons Nederlandsche bedrijf is, gezien van uit een nationalen gezichtshoek, in alle opzichten een toe te juichen verschijnsel.

Is er nu ook een soortgelijke expansie van de buitenlandsche maatschappijen in Nederland? Ook daarop geeft het verslag van de Verzekeringskamer een antwoord. Afgezien van de Nillmij. te Batavia, die men in dit verband gevoegelijk als een Nederlandsche onderneming kan beschouwen, hebben de zes buitenlandsche maatschappijen, die in 1928 gerechtigd waren, hier het bedrijf uit te oefenen, hun verzekeringsstand van 21.4 miljoen op rond 23.9 miljoen kunnen vermeerderen, een toename dus van slechts 2.5 miljoen. Expansie van beteekenis is dit dus niet.

Vooralsnog heeft dus het buitenlandsche bedrijf in Nederland niet veel vasten voet kunnen krijgen. Of dit ook zoo zal blijven? Ik zou het Nederlandsche bedrijf niet aanraden, hierop al te zeer te vertrouwen. Meerdere groote buitenlandsche bedrijven vertoonden de laatste jaren een beslist expansiedrang buiten hunne grenzen; op méér dan één balans verschijnen posten voor vestigingskosten buiten de eigen grenzen.

Nu is er voor buitenlandsche levensverzekeraars in ons land noch plaats, noch een taak. Geen plaats, omdat ons land zich vermoedelijk erop beroemen kan, relatief méér ondernemingen te herbergen dan welk ander land ook. Geen taak, omdat het Nederlandsche bedrijf, al lijdt dit dan eenigszins aan het typisch nationale euvel der versnippering, door en door gezond is en de verzekering tegen zéér lagen kostprijs kan aanbieden, lager dan in het algemeen in het buitenland mogelijk blijkt te zijn.

Het buitenland kan ons echter wel minder gewenschte toestanden en zaken-methoden brengen. Ik heb hier in de eerste plaats het oog op de elders bijna overal gebruikelijke winst-voorspiegelingen, die ik niet aarzel een rechtstreeksch euvel te noemen.

Ook in ons land komt het voor, dat de polishouder recht heeft op het geheel of een deel van de bedrijfs-winsten der maatschappij. Bij de onderlinge maatschappijen spreekt dit vanzelf, doch ook bij de andere ondernemingen komt dit voor. Dit winstaandeel bleef echter in ons land een zaak van weinig beteekenis. Bij een ontvangst aan premie en koopsommen van ruim 100 miljoen 's jaars bedraagt de totale winst, uitgekeerd aan verzekerden, thans slechts rond 2 miljoen 's jaars. De totale winst van het Nederlandsche bedrijf was de laatste jaren rond 16 miljoen 's jaars, zoodat ook aldus beschouwd de 2 miljoen voor de verzekerden een matig cijfer is. Mag al de laatste jaren door het toenemen van de bedrijfswinsten der maatschappijen iets meer nadruk liggen op het verzekeren met winst dan vroeger, de winst blijft toch altijd een bijzaak, de verzekering zelve hoofdzak.

Dit is in het buitenland niet het geval. Het voorname propaganda-middel van den acquireur is daar het winstaandeel. Méér dan op soliditeit, méér dan zelfs op de verzekering zelf, valt de aandacht op het toekomstige winstaandeel. Men ziet dan het merkwaardige verschijnsel, dat de ondernemingen de premien heel hoog houden om toch maar groote winsten aan de verzekerden te kunnen verdeelen. Erger is echter, dat men zich onvermijdelijk laat verleiden tot ongemotiveerde winstvoorspiegelingen.

Men komt dan tot het overal gewraakte systeem van de z.g. netto-kostenlijstjes, dat wil zeggen, men maakt een lijstje, waarop jaar voor jaar de te betalen premie staat en eveneens jaar voor jaar het winstaandeel, dat men hoopt te zullen uitkeeren. Het verschil is de netto-kostprijs van de verzekering. Wie de laagste netto-kostprijs kan voorrekenen geldt voor de meest aantrekkelijke maatschappij.

De laagste kostprijs heeft hij, die het handigst de cijfers kan groepeeren; dit zou desnoods door den beugel kunnen. Maar de laagste kostprijs heeft ook hij, die het meest durft beloven. Immers, toekomstige winsten zijn hoogstens beloften, voorspiegelingen, nooit garanties. En met beloften kan men royaal zijn! Vóór omstreeks 1900 waren het de Amerikaansche maatschappijen, die ons land met dergelijke beloften overstroonden, daarna tot aan den oorlog waren het de Duitsche maatschappijen, die eenzelfde taktiek volgden. Bij beide is dit op groote teleurstelling uitgelopen, zoowel in ons land als in het eigen land. Het is zooveel gemakkelijker te beloven dan beloften na te komen!

Bedrijven, die echter eenmaal in deze sfeer zijn opgegroeid en waar de heele organisatie daarop is ingesteld, blijken zich aan dit vertroebelende element niet meer te kunnen ontworstelen. Dat men het ook zelf elders een euvel acht, is duidelijk; in Duitschland bijvoorbeeld heeft men wel getracht, door wettelijke voorschriften het lichtzinnige beloven paal en perk te stellen, geholpen heeft het nooit. Op het in 1930 te houden internationaal levensverzekeringscongres in Stockholm is het eerste thema voor de discussies: de puzzle van de winst en haar verdeeling.

Het Nederlandsche bedrijf is in dit opzicht veel gezonder dan het buitenlandsche. Dit is één van de redenen, die ons moeten doen wenschen, het buitenlandsche bedrijf buiten onze grenzen te houden. Men kan ons niets leeren, maar men kan hier wel veel bederven.

Ook het verslag van de Verzekeringkamer roert deze winst-kwestie even aan. Hoewel zij zich hier heel voorzichtig uit, acht ik toch haar opmerkingen in haar algemeene strekking niet erg gelukkig. Ook in ons land wordt wel, maar dan toch in overwegende hoofdzak door personen, die buiten het bedrijf staan, erover gesproken, dat de huidige, inderdaad niet onbeteekende winsten, toch eigenlijk meer aan de verzekerden moesten toevloeden dan tot nu toe geschiedt. Dit ware een redelijke vraag, als inderdaad deze winsten overwegend aan anderen ten goede kwamen. Maar zoolang aan dividenden en tantièmes niet veel meer wegvloeit dan circa 3 van de 16 miljoen winst en het dividend in de meeste gevallen niet zoo heel veel uitgaat boven een redelijke belooning voor de waarborg, die het aandeelkapitaal (in totaal 32 miljoen) den verzekerden biedt, is deze vraag een onredelijke. Zij, die zoo vragen, zeggen eigenlijk, dat het bedrijf zich onder de huidige gunstige conjunctuur onredelijk versterkt. Inderdaad, het bedrijf versterkt zich, maar geenszins onredelijk. Men heeft nu bij een totale premiereserve van rond 626 miljoen bijna 62 miljoen reserves. Men kan dat voldoende achten, en het is zeker een feit, dat momenteel het bedrijf tegen duchtige tegenvallers gewapend is. Maar één tegenvaller kan vele miljoenen verslinden. Stel bijvoorbeeld, dat binnen afzienbaren tijd het noodig bleek, om de technische reserves, die nu als regel op 4 pCt. basis staan, wegens verdere langzame voortschrijding van de daling van den rentevoet op een 3½ pCt. basis om te rekenen, dan zou er een héél leelijke hap uit die vrije reserve genomen moeten worden.

Maar ook zelfs afgezien van dergelijke onbekende toekomstige tegenvallers: als het bedrijf blijft groeien als tot nu toe — en daarop wijst voorloopig alles —, dan zal de gestegen omvang van het bedrijf reserves van dezen omvang tegenover de zooveel grootere verplichtingen en de zooveel grootere belegde kapitalen absoluut noodig doen zijn, opdat het bedrijf haar financieele standing van vandaag zal kunnen blijven handhaven, vooral ook, omdat met het toenemen van de winsten het premie-niveau is gedaald. Tegenover dit alles overwegende belang had de Verzekeringkamer zelfs niet mogen zinspelen op de mogelijkheid van een andere politiek, waarbij grootere bedragen tot uitkeering zouden komen. Enkele Engelsche maat-

schappijen zijn inderdaad dezen weg opgegaan, maar, het is hierboven reeds gezegd, in Engeland heerschen zóó geheel andere bedrijfstoestanden, dat een vermelding hiervan in het verslag onzer Verzekeringkamer, en zulks nog wel in termen, die den indruk wekken, alsof men dit min of meer een navolgenswaardig voorbeeld acht, niet op haar plaats is. De Verzekeringkamer verlaat hier het zuiver feitelijke en zakelijke gebied, des te gevaarlijker omdat de verantwoordelijkheid voor een goede bedrijfsvoering niet bij de Verzekeringkamer ligt, maar bij de bestuurders der maatschappijen.

Studie van wat in het buitenland gebeurt, is in vele gevallen leerzaam, omdat men kan zien, wat men niet moet doen, maar er zijn toch ongetwijfeld ook vele navolgenswaardige voorbeelden. Hierboven noemde ik reeds de grootere versnippering in ons land, terwijl men elders veel meer concentratie ziet. Hoe groot die versnippering wel is, leeren de volgende cijfers. Afgezien van de z.g. fondsen, dat zijn begrafenisonderfondsen met op een of andere wijze beperkte arbeids-sfeer, zijn er in ons land:

36 maatschappijen met minder dan 5 miljoen reserve					
12 mijen. met een reserve van 5 tot 10 miljoen					
5 " " " " " " 10 " 25 "					
5 " " " " " " 25 " 50 "					
2 " " " " " " 50 " 100 "					
1 mij. " " " " " " boven 100 miljoen.					

Daarbij komt, dat alle 6 buitenlandsche maatschappijen, ook al mogen zij in hun land groot zijn, beoordeeld naar hun vermogen hier te lande, onder de kleine moesten worden gerangschikt.

Deze versplintering verschijnt door een opmerking der Verzekeringkamer op een andere plaats nog in een eigenaardig licht. Wijzende op het eminente belang van het beleggingsvraagstuk, in verband met rentabiliteit naast de grootst mogelijke veiligheid, wijst zij er op hoe wenschelijk het zou zijn, als alle maatschappijen de beschikking zouden hebben over een volkomen deskundig financieel apparaat, dat o.m. het verloop van de rente in binnen- en buitenland met aandacht volgt, een studie maakt van beleggingen, die voor aankoop in aanmerking komen, enz. Dat zonder concentratie en samenwerking dit ideaal voor de kleine maatschappij niet te bereiken is, is wel zonder meer duidelijk.

Desiderata blijven er, ook in een bedrijf, dat als geheel genomen in een uiterst bevredigende positie verkeert, uiteraard altijd. Niets ware trouwens verkeerder dan te meenen, dat er niets meer te verbeteren of te veranderen valt, en dat men alleen maar rustig op de eenmaal gebaande wegen behoeft voort te schrijden. Wil het levensverzekeringsbedrijf zijn positie handhaven en verbreden, dan zal men zich voortdurend moeten aanpassen aan de wisselingen in het economische gebeuren en nauwlettend de maatschappelijke verschijnselen moeten blijven volgen en bestudeeren. Alles wijst erop, dat het Nederlandsche bedrijf tegen haar sociale taak ten volle opgewassen is, en daarvan is dit jongste verslag der Verzekeringkamer wel het meest sprekende bewijs.

Dit verslag levert evenzeer het bewijs, dat ook de Verzekeringkamer tegen haar taak opgewassen is. Alle partijen: het publiek, de verzekeraars en vermoedelijk ook wel de Kamer zelve, kunnen tevreden zijn over den gang van zaken. Toch is er één punt, dat in dit verband te releveeren is, omdat moeilijk is aan te nemen, dat de Verzekeringkamer hiermede accoord is gegaan, alhoewel zij zich beperkt tot de simpele mededeeling van het feit zelve, zonder eenig verder commentaar. Door een wetswijziging heeft men begin 1929 het arbeidsveld van de Verzekeringkamer beperkt, door de z.g. bedrijfspensioenfondsen geheel buiten haar bemoeienis te brengen. De pensioenfondsen aan één enkel bedrijf of combinatie van samenhoorige ondernemingen verbonden, vielen van oudsher buiten de Wet. Zulks niet omdat aan de soliditeit

dier fondsen niet te twifelen viel, maar, zoo kan men gerust aannemen, omdat men wel zeker wist, dat het met de soliditeit en de zekerheid van heel veel van die fondsen vrij droevig gesteld was en men het Nederlandsche bedrijfsleven niet plotseling den last van een saneering dezer fondsen wilde opleggen. Deze vrijstellingen zijn nu door wetswijziging uitgebreid tot de fondsen van meer algemeenen aard, die zich niet beperken tot het personeel van één onderneming, maar waarbij meerdere werkgevers de belangen van hun personeel onderbrengen. Het motief in de Memorie van Toelichting, dat ook de Verzekeringkamer in haar verslag aanhaalt, was, dat bij zoodanige pensioenfondsen *de zekerheid niet zoozeer de alles overheerschende factor is*, Gelukkig voor onze arbeiders oordeelen de twee ondernemingen, die, gebruik makende van deze vrijstelling, zijn opgericht, anders. Voor zoover bekend is, en naar buiten blijkt, streven èn het Typografenfonds èn het Fonds voor de Tilburgsche Wollenstoffenindustrie, naar een verzekeringstechnisch gezonden opzet. Maar dan had men zich ook rustig onder de Wet op het Levensverzekeringbedrijf kunnen scharen en het toezicht van de Verzekeringkamer kunnen aanvaarden! Ware een kleinigheid daartoe gewijzigd moeten worden, het ware begrijpelijk geweest. Een waarborgkapitaal of waarborgreserve bijv. zouden deze fondsen, aanleunende tegen groote en welvarende industrieën, zeker wel uit eigen middelen geleidelijk aan bijeen hebben kunnen sparen, zooals zij nu, als zij bij den, verzekeringstechnisch goeden opzet zullen blijven volharden, toch ook moeten doen; en het ware wellicht niet noodig geweest, de bedrijven te dwingen, dergelijke bedragen alreeds bij den aanvang direct op tafel te leggen. Hadden de nu wettelijk voorgeschreven publicaties voor deze fondsen bezwaren medegebracht: niets ware eenvoudiger geweest dan de 3 stellen staten van thans met een 4e stel te vermeerderen. Door deze fondsen geheel buiten de Wet te brengen stelt men echter de deur onbeperkt open, ook voor met minder zorg opgezette algemeene pensioenfondsen. Gezien de lichtvaardigheid, die men nog zoo vaak tegenkomt bij het creëren van pensioenrechten, is dit geen bloote hersenschim. Pensioenrechten brengen zéér bepaalde financiële verplichtingen mede, wil de arbeider of de beambte voor zich en zijn betrekkingen zekerheid hebben, dat de hen gegeven regelingen geen voddjes papier blijken te zijn, zoodra in het bedrijf de goede gang van zaken verstoord wordt. Voor zoover mijn ervaringen strekken, hebben vele pensioenfondsen in ons land toezicht veel en veel harder nodig dan het levensverzekeringbedrijf zelve, de goede fondsen, zooals er gelukkig steeds meer komen, niet te na gesproken. Deze greep van den wetgever kan daarom moeilijk een gelukkige worden genoemd. Het is slechts te hopen, dat de thans van het toezicht vrijgestelde fondsen vrijwillig zich zooveel mogelijk zullen aanpassen aan de eischen van soliditeit en goed beheer, welke anders door het wettelijk toezicht aan haar zouden zijn gesteld.

Dr. A. O. HOLWERDA.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

'N DEPRESSIE IN SUID-AFRIKA?

Dr. C. G. W. Schumann te Stellenbosch schrijft ons:

Die na-oorlogse wereldkrisis het ook Suid-Afrika nie onaangetas gelaat nie. Die depressie het egter slegs geduur tot die end van 1923. Gedurende 1924 vind ons alreeds duidelike tekens van herlewing en voorspoed — dus meer in ooreenstemming met die verloop in die jonger lande buite Europa as in die ou moederkontinent waar die verwarring in die ekonomiese toestande eers langsaam moes oorwin word. Vanaf 1924 tot in 1929 heers daar 'n periode van gesonde ekonomiese ontwikkeling en selfs van uitgesproke voorspoed.

Die volgende syfers sal dit duidelik aantoon:

Jaar	Indeks- syfer van groot- handels- pryse	In- voer £ '000	Uit- voer £ '000	Nywer- heids- pro- duksie £ '000	Spoor- weg- in- komste £ '000	Suid- Afr. Depo- sitos £ '000	Banke Voor- skotte & Diskon- teringe £ '000
1914	1,090	36,392	40,223	40,435 ¹⁾	11,573	45,397	41,303
1920	2,512	105,927	98,997	92,914	19,170	102,332	91,139
1921	1,805	58,201	74,470	98,308	23,618	90,998	74,914
1922	1,445	51,557	65,051	79,446	20,807	83,798	65,287
1923	1,424	57,837	81,361	74,486	20,147	77,766	54,376
1924	1,448	65,895	84,332	79,789	21,595	76,864	52,730
1925	1,436	67,938	89,437	84,160	21,748	78,643	56,045
1926	1,387	73,320	86,163	91,537	24,151	94,658	69,633
1927	1,397	74,014	96,459	97,879	24,093	88,622	69,133
1928	1,354	79,114	96,541		25,305	93,973	74,290

¹⁾ Hierdie syfer het betrekking op die jaar 1915—16, daar geen betroubare syfers voor die tyd verkrygbaar is nie; die volgende op die jaar 1919—20, ens.

Ons vind dus dat na 1921 pryse ongeveer konstant bly met selfs 'n neiging tot daling na 1924, en dat pryse in Suid-Afrika nie so besonder veel hoër is as in 1914, en in Julie 1929, toe die indekssyfer 1289 was, selfs nog nie 30 pCt. hoër as in 1910, die basisjaar. Hierdie relatief laë indekssyfer vergeleke met pryse in Engeland en meeste ander lande is hoofsaaklik toe te skrywe aan die feit dat die indekssyfer vir Suid-Afrikaanse goedere veel laër is as vir ingevoerde goedere. In Julie 1929 bv. was dit vir eersgenoemde 1200 en vir laasgenoemde 1490.

Die opvallende styging in die geldwaarde van invoere, uitvoere, spoorweginkomste, industriële produksie ens. na 1922 verteenwoordig dus 'n werklike ontwikkeling en is nie toe te skrywe aan 'n gedepresieerde geldeenheid nie. Merkwaaardig veral is die snelle industriële opbloei in die laaste jare na die terugslag wat die depressie hoofsaaklik aan die jong oorlog-begunstigde industrieë veroorsaak het. Die voorlopige opgawes van die 13de. industriële sensus oor 1927—28 wys daarop dat vir sekere industrieë, ongeveer drie-kwart van die totaal, die totale nywerheidsopbrengs gestyg het van £ 63,320,000 in 1926—27 tot £ 70,836,000 in 1927—28. Van die laaste twee jare kan selfs met reg gepraat word as 'n „Gründerperiode” met die oog ook op die groot getal maatskappye geregistreer; miskien die interessantste in hierdie verband is die oprigting van verskillende diamantslyperye. Die eienaardige is hier dat ons met 'n besliste opbloeiperiode te doen het, die langste periode van onafgebroke voorspoed in Suid-Afrika vir die laaste 50 jaar, terwyl pryse heeltemaal nie gestyg het nie en selfs 'n neiging tot daling vertoon.

Die vraag is nou: Kan ons 'n voortduur van hierdie voorspoedstoestand verwag, of sal 'n depressie binnekort intree of is dit alreeds ingetree?

Ruimte, en ook gebrek aan alle nodige statistieke, verbied ons om 'n noukeurige konjunkturanaliese te maak. Ons sal dus slegs op enkele syfers of faktore wys wat hier van belang is. Interessant is egter dat hierdie vraagstuk teenwoordig een van die mees besproke is in Suid-Afrikaanse koerante. Van Kamers van Handel en van Nywerheid het teenstrydige uitsprake en opinies gekom. Die Eerste Minister het alreeds gewaarsku teen oormatige weelde met die oog op 'n moontlike depressie. Dit alles wys dat die vertroue in die ekonomiese toekoms nie meer so sterk is nie, een van die eerste tekens en selfs oorsake van 'n komende depressie. In Julie het verder 'n interessante verslag verskyn van die hand van Dr. de Kock, lid van die Raad van Handel en Nywerheid, oor „Besigheidskringlope of Konjunktuaarskommeling met besondere verwysing na die huidige tydperk van voorspoed in die Unie”, uitgegee op gesag van die Minister van Finansies. Na 'n noukeurige analiese van die verskillende bepalende faktore in Suid-Afrika en van die algemene ekonomiese toestande in Europa en Amerika, kom hy tot die volgende konklusie:

„Ten slotte, wat die volgende depressie betref is daar nog niks te bespeur nie, hoewel, weens die feit

dat die plaaslike rekord vir onafgebroke voorspoed reeds verslaan is, 'n terugslag in besigheidsbedrywigheid in die Unie van nou af verwag kan word om op betreklik kort kennisgewing voor die dag te kom. Aan die ander kant is dit heeltemal moontlik dat ontwikkelings wat nou op hande is, soos in verband met yster en staal, mangaan, koper en olie uit steenkool, daartoe sal bydra om die gevolge van die volgende depressie teen te werk en onskadelik te maak wanneer dit werklik kom."

Is hierdie konklusie juis? In die konjunkturgekiedenis van Suid-Afrika speel „eksogene" faktore¹⁾ 'n besonder belangrike rol, veral droogtes, ontdekking van minerale ens, en De Kock is volkome juis waar hy beweer dat ander faktore die koms van die depressie kan verhaas of verlangsam of die verloop daarvan kan wysig. Hy is egter te optimisties waar hy beweer dat daar nog geen tekens van 'n volgende depressie te bespeur was nie by Junie. Ons is egter nou 'n belangrike paar maande verder en kan miskien met meer sekerheid die konjunktuurtoestand beoordeel.

Soos bekend is „spekulasie" en die stand van die boumark die eerste aanduidings van 'n komende depressie. Die waarde van bouplanne goedgekeur het 'n gedurige styging vertoon van 1924 tot 1926, om dan vinnig te styg tot 1928. Dit daal egter van £ 980,000 in Okt. 1928 tot £ 720,000 in April 1929; in Julie word weer 'n maksimum bereik met £ 1,200,000 om daarna meteens te sak tot ongeveer £ 900,000 in Aug. en weer te styg tot £ 980,000 in Sept. Of hierdie laaste daling 'n finale wending beteken kan nie gesê word nie aangesien latere syfers nog nie verkrygbaar is nie. Berigte omtrent die boubedrywigheid op die oomblik laat dit egter waarskynlik lyk.

Geen volledige syfers word maandeliks gegee omtrent die omset of koerse op die effektebeurs waar trouens ook hoofsaaklik mynboueffekte verhandel word en die gegewens dus nie verteenwoordigend sal wees van die hele nywerheidstoestand nie. Die daling in die indekssyfer van die koerse van ses uitgesogte goudmynaande, soos weergegee deur die maandelikse bulletin van statistiek, sins die end van 1927 kan alleen as 'n geringe aanduiding dien van 'n moontlike verandering in algemene besigheidstoestande.

Van meer waarde in Suidafrika is die syfers van bankvereffenings (*Bank Clearings*). Dit het miskien nie dieselfde betekenis as in die Verenigde State waar die Clearings in die groot stede o.a. as 'n indeks van spekulasie gebruik word, omdat ons hier slegs twee groot banke het en die vereffenings tot 'n minimum beperk word. Tog het dit die krisis van 1920 trou weerspieel en sal die volgende syfers dus van waarde wees.

Tijdperk	Bankvereffenings in £'000.		
	Kaapstad	Johannesburg	Durban
1914	24,394	93,408	19,536
1920	83,392	240,570	62,930
1923	52,560	133,676	39,160
1925	58,246	190,330	44,052
1927	82,624	260,464	60,059
1928	87,900	227,304	62,676
Jan.-Mrt. 1929	23,665	60,957	18,160
Apr.-Jun. 1929	21,898	54,994	13,316

Daar is dus 'n besliste neiging tot 'n daling alreeds in 1928 maar veral in 1929, en dit kan as 'n taamlik betroubare aanwysing dien dat 'n omslag in die voorspoedstoestand by die end van 1928 op hande was.

Die syfers omtrent insolvensies is ook interessant in hierdie verband. In 1920 was dit op 'n minimum van 649, in 1921 styg dit tot 2146 en daal dan tot 1372 in 1925 en 1227 in 1926 om weer te styg tot 1303 in 1927. Die maandelikse gemiddelde vir die

¹⁾ [D. z. factoren, welke niet uit den groei van het economisch leven zelf voortspruiten, doch daarop van buiten af inwerken. Red.]

eerste 9 maande van 1929 was 136 terwyl dit vir 1927 slegs 109 was. Ook hierdie syfers bevestig die vorige gevolgtrekking.

Volledige syfers omtrent „produksie" wat toestande een of twee maande tevore weergee bestaan daar in Suid-Afrika nie. Wel word die mynbouproduksie so aangegee maar dit is hoofsaaklik goud en diamante, die produksie waarvan nie in die eerste plek afhanklik is van konjunktuurtoestande in Suid-Afrika nie. Die hoeveelheid steenkool verkoop wys egter nog 'n sterk toename gedurende 1929 tot September, wat miskien as aanduiding kan dien dat daar nog geen verflouing in die mynbou en nywerheidsproduksie is nie. Soos reeds gesê, die nywerheidsproduksie het snel toegeneem tot die jaar 1927—28 waarop die laaste sensus betrekking het; latere syfers is nie verkrygbaar nie. Die enigste indeks wat verskaf word is die van werkverskaffing in die nywerheid, deur die Sensuskantoor die Industriële Graadmeter genoem. Hier word maandeliks aangegee die getal arbeiders in die fabrieksnwyerheid in absolute getalle en as 'n persentasie van Julie 1925. Die getalle het gedurig gestyg vanaf 1923 tot aan die begin van 1929. Vanaf Feb. tot Sept. 1929 bly die verhoudingssyfer ongeveer konstant met 'n ligte neiging tot styging, nl. van 115 tot 117 in die geval van blanken en 113 tot 114 in die geval van naturelle. Hoewel hier dus 'n neiging tot stabilisasie in die opgaande beweging bespeurbaar is, het werkloosheid blykbaar nog nie in Suid-Afrika ingetree nie.

Elke ekonomiese terugslag in Suid-Afrika vanaf 1860 is nog altyd voorafgegaan deur 'n besonder sterk toename in die invoer. Ons het gesien dat dit opmerklik toegeneem het vanaf 1924 en veral van 1927 tot 1928. Die invoer van Jan. tot Julie 1929 is £ 48,557,000 in vergelyking met £ 44,502,000 vir dieselfde tydperk in 1928. Of ons in hierdie geval met 'n oorinvoer te doen het is moeilik om te sê omdat die verandering in ander items van die betalingsbalans so 'n groot invloed daarop het; dit lyk egter waarskynlik aangesien die uitvoer vir dieselfde periodes verminder het van £ 54,383,000 tot £ 53,602,000. Dit is dus nie onwaarskynlik dat ons binnekort 'n vermindering in die invoer sal kry, of altans 'n relatiewe teruggang.

Wat betref toestande op die kredietmark het ons gesien dat die depositos en voorskotte en diskonteringe gedurig toegeneem het tot die end van 1928. Die volgende syfers toon die toestand aan tot Junie 1929.

Datum	Depositos	Voorskotte en
	Diskonteringe	
	£'000	
31 Des. 1928	93,973	74,290
31 Mrt. 1929	92,297	75,009
30 Jun. 1929	93,534	78,486

Hierdie syfers het betrekking op besigheid gedoen in en buite die Unie; die syfers vir die Unie alleen vertoon ongeveer dieselfde verloop. Hieruit blyk dat daar tot Junie nog geen inkorting van krediet was deur die banke nie; intendeel, die verhouding van voorskotte en diskonteringe tot depositos het selfs toegeneem. Ons vind egter dat waar die voorskotte en diskonteringe in die Unie van Junie tot Augustus styg van £ 49,799,000 tot £ 51,269,000, dit by 30 Sept. staan op £ 50,839,000. Blykbaar het die beperking van krediet dus reeds ingesit. Op 17 Aug. 1929 het die Reserwebank ook haar diskonto opgesit van 5½ pCt. tot 6 pCt. waarskynlik op die voorbeeld van Londen. Wat betref die verloop van die rentehoogte en die wisselkoers is die Suid-Afrikaanse syfers van bijna geen betekenis omdat dit vir lang periodes vasgestel word volgens ooreenkoms van die enkele groot banke.

Uit al hierdie gegewens blyk dit dus dat die voorspoedsperiode aan die begin van 1929 byna afgeeloop was en dat die depressie nie meer lank kon uitbly nie.

Die berigte uit verskillende dele van die land gedurende die laaste maand of twee wys dan ook dat

'n depressie werklik ingesit het in Suid-Afrika ten spyte van die goeie oesvoorsigtige vanjaar. Die pryse van wol, graan, wyn, suiker ens. het aansienlik gedaal met die gevolg dat die landbou voor 'n ernstige posiesie te staan gekom het. By verskillende boerekongresse is die vraagstuk van Regeringshulp en van prysstabilisasie ens. bespreek. Pas het ook die berig gekom van enkele belangrike bankrotskappe in Johannesburg. Die berigte van Kamers van Koophandel en van Nywerheid is verskillend, maar die algemene toon is dat 'n depressie gevrees word. Veral die nuut opgerigte diamantslyperye verkeer in 'n moeilike posiesie deur die krisis in die Verenigde State en die verminderde aanvraag vir die weeldeartiekkel.

Dat ons hier slegs met 'n tydelike terugslag te doen het is onwaarskynlik, aangesien die voorspoedstydperk alreeds buitengewoon lank was, en omdat dit skyn asof daar in die Verenigde State en ander lande 'n definitiewe wending in die hoogkonjunktuur gekom het.

Die vraag is alleen of dit van 'n ernstige aard sal wees en of dit lank sal duur. Die moeilikheid van voorspelling lê vanselfsprekend in die feit dat soveel afhang van toestande in Europa en Amerika. 'n Faktor wat die toestand onseker maak en wat 'n swaar depressie in die landbou kan veroorsaak is die feit dat plase, soos in die verlede herhaaldelik gebeur het, te hoog waardeur is op die basis van die goeie winste gemaak gedurende die lank voorspoedstydperk. Die boer in Suid-Afrika beskou begrypklarerwys, om historiese redes ook, grond as die verkieslikste vorm van rykdom; winste van goeie jare word soveel moontlik gebruik om nuwe grond te koop. Dit gebeur dan veral in 'n algemene voorspoedstydperk met 'n sterk inflasie van grondpryse as gevolg. 'n Depressie word dus besonder sterk gevoel deur die Suid-Afrikaanse landbou en ander bedryfsklasse word vanself hierdeur beïnvloed. 'n Besonder belangrike faktor in die opbou van die Suid-Afrikaanse ekonomiese stelsel, wat die konjunktuur vererg, is die stelsel van ope rekeninge tussen handelaars onderling, en tussen winkelier en konsument. Deur die ontwikkeling van die fabrieksnywerheid in Suid-Afrika is aan die een kant meer werkgeleentheid verskaf en waarskynlik 'n beter gebalanseerde nasionale produksie verkry, maar aan die ander kant bring die omwegproduksie soos bekend altyd gevare van 'n verskerping van die konjunkturaubeweging mee veral in die geval van 'n jong nywerheid.

As geheel geneem skyn dit egter of die ontwikkeling van die laaste 4—5 jaar niks buitensporigs bevat het nie. Die banke het hulleself nie aan oormatige kredietverskaffing skuldig gemaak nie, die Reserwebank gee 'n ekstra sekerheid aan ons kredietstelsel, pryse in die algemeen het selfs 'n neiging tot daling vertoon, sodat ons nie juis 'n akute krisis in Suid-Afrika kan verwag nie, maar meer 'n geleidelike teruggang. Oor die duur van die depressie kan natuurlik geen voorspelling gemaak word nie.

AANTEKENINGEN.

Het Rapport van den Commissaris van de Rijksbank.

Ongeveer gelijktijdig met de opening van de conferentie in Den Haag is het rapport van den Commissaris van de Rijksbank verschenen, dat de periode van 1 Sept. 1928 tot 31 Aug. 1929 omvat. Toch ook met de gebeurtenissen, die na dien tijd tot en met 23 December zijn voorgevallen, heeft het rapport rekening gehouden.

Evenals alle vorige rapporten geeft ook dit rapport uitvoerige beschouwingen over den economischen toestand in Duitschland, die met veel statistisch materiaal gedocumenteerd worden. Wij ontleenen aan dit rapport het volgende:

De domineerende factor in het conjunctuurbeeld van Duitschland gedurende de afgelopen periode was

de uiterst gespannen toestand van de kapitaalmarkt.

De oorzaken, die sedert de inflatie Duitschland tot een kapitaalimporteerend land hebben gemaakt, zijn bekend. Een deel dezer oorzaken heeft, zoowel wat de interne kapitaalvorming als wat de vraag naar kapitaal betreft, sedertdien aan intensiteit verloren. Het tekort bleef echter bestaan, ook toen in den loop van 1927 de rentevoet opnieuw begon te stijgen en de consolidatie van vlottende schulden, zoowel in het binnenland als in het buitenland, allengs moeilijker werd.

In den zomer van 1928 werden deze moeilijkheden sterk vergroot, doordat hoofdzakelijk in verband met de toenemende speculatie op de verschillende buitenlandsche effectenbeurzen, met name op de Amerikaanse fondsenmarkt, de mogelijkheid tot het plaatsen van leeningen op langen termijn in het buitenland zeer veel geringer werd om tenslotte zelfs bijna geheel te verdwijnen.

Het gevolg was, dat voorziening in nieuwe kapitaalbehoefte boven het bedrag der loopende interne besparingen gedurende deze anderhalf jaar slechts kon geschieden ten koste van nog verdere vermeerdering der schulden op korten termijn, welke reeds bij het begin dezer periode zoowel in het binnenland als tegenover het buitenland zeer hoog waren. Weliswaar is allengs de handelsbalans belangrijk verbeterd, van een evenwicht op de betalingsbalans met het buitenland is echter nog geen sprake.

Deze ernstige spanningen moesten onvermijdelijk leiden tot een stijging van den rentevoet, ook en in het bijzonder voor credieten op langen termijn. Dientengevolge daalden de koersen van vaste rente dragende fondsen zeer belangrijk, terwijl ook de voortdurende daling van het koersniveau op de aandelenmarkt hierin voor een deel zijn verklaring vindt.

De druk op de geld- en kapitaalmarkt is in hooge mate verzwaaard door de credietbehoefte en de zeer ongunstige kaspositie van een groot aantal openbare lichamen, in de eerste plaats het Rijk en vele gemeenten. In den jongsten tijd is mede door de moeilijkheden aan den Decemberultimo verbonden dit vraagstuk in een acute phase getreden en op de noodzakelijkheid van spoedige en afdoende voorziening een scherp licht gevallen.

Op het oogenblik, waarop dit rapport wordt afgesloten, zijn reeds verschillende hiermede verband houdende maatregelen genomen, andere zijn in overweging.

Het is mogelijk, dat, als in vorige jaren, in de eerste weken van het volgende jaar een zekere verruiming op de geldmarkt intreedt. Een dergelijke tijdelijke verruiming zal echter het feit niet kunnen verdoezelen, dat, wanneer niet een afdoende voorziening wordt getroffen, die de geldmarkt in redelijke tempó van dezen druk der vlottende overheidsschulden ontlast, de geldmarkt, zoowel wat haar elasticiteit als ook wat het renteniveau betreft, de nadeelen van een en ander verder zal blijven gevoelen. Dergelijke maatregelen kunnen ook in bijzondere mate geëigend zijn, op de geneigdheid van het buitenland om verdere kapitaalbedragen aan Duitschland ter beschikking te stellen en daarmee op de voorwaarden, waaronder zulks geschiedt, gunstig in te werken.

Dat de Deutsche geldmarkt in November en December een zooveel geringere ontspanning heeft te zien gegeven dan elders, vindt zijn verklaring niet alleen in deze overmaat van vlottende schulden, doch ook in het feit, dat in Duitschland, mede door den bestaanden gespannen toestand, zich in de voorafgaande maanden geen effectenspeculatie van betekenis had ontwikkeld. Duitschland is hierdoor aan den eenen kant voor een beurscrisis bewaard gebleven, maar aan den anderen kant zijn hierdoor niet als elders belangrijke vrijkomende bedragen naar de geldmarkt gevloeid. Dat met dat al de ernstige koersval elders niet

(Zie vervolg pag. 36).

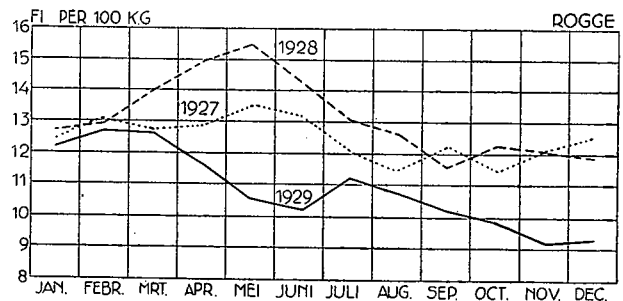

zeer flauwe markten, die gedeeltelijk samenhangen met de hevige koersdaling aan de Amerikaansche fondsenmarkt, doch ook met onvoldoende Europeesche vraag en overmatige voorraden in Noord-Amerika en elders. Telkens trad dan weder een herstel in als gevolg van nieuwe bemoedigende uitspraken van Noord-Amerikaansche overheidspersonen, ingrijpen van den Federal Farm Board, die in Juni te Washington was opgericht en soms door tijdelijke stijging der Europeesche vraag. Boven de noteeringen van eind October hebben de prijzen zich echter in de laatste twee maanden niet meer kunnen verheffen. Druk ging tenslotte nog uit van aanbod van Fransche tarwe voor export, mogelijk geworden door een wijziging der Fransche tariefwet en van verhooging met ingang van 1 Januari van het Duitsche invoerrecht. Tot het op peil houden der tarweprijzen heeft naast de Noord-Amerikaansche marktpolitiek steeds de verwachting van kleine oogsten op het Zuidelijk halfmond meegewerkt, welke verwachting gedurende den oogsttijd in Australië en Argentinië bleek uit te komen. Zelfs publiceerde de Argentijnsche regeering op 24 December een uitermate lage oogstraming, waardoor op dien dag een sterke prijsstijging intrad. Vóór het jaar ten einde was, ging die echter weder gedeeltelijk verloren, omdat de raming als veel te laag werd beschouwd. Van vermeerdering der Europeesche vraag bleek aan het einde van het jaar nog weinig, doch eenige toename daarvan leek toch voor de eerstvolgende maanden wel waarschijnlijk.

ROGGE.

Voor rogge heeft de markt gedurende het laatste kwartaal van 1929 voortdurend den invloed onderhouden van den zeer grooten Duitschen oogst, terwijl van den vorigen nog veel was overgebleven, toen de nieuwe oogst werd binnengehaald. Ook de andere landen van Noord-Westelijk Europa hadden goede rogge-oogsten, terwijl bovendien Hongarije steeds met rogge aan de markt was. Geleidelijk zijn de roggeprijzen gedaald, terwijl verschepingen naar Europa van over-

zeesche rogge vrijwel geheel achterwege bleven. Zoo laag waren in November de roggeprijzen geworden, dat de Duitsche regeering niet langer doof meende te kunnen blijven voor de klachten der landbouwers. In December besloot zij daarom tot een stel maatregelen tot steun van den roggeprijs. De belangrijkste daarvan was de verhooging van het invoerrecht op gerst, opdat rogge in sterkere mate als veevoeder zou worden gebruikt. Het is echter de vraag, of bij de zeer groote voorraden rogge, welke in Duitschland beschikbaar zijn, een blijvende verhooging van den

prijs door die maatregelen kan worden bereikt, zolang niet in naburige landen de vraag naar Duitsche rogge toeneemt. Aan het einde van het jaar waren daarvoor nog geen aanwijzingen aanwezig en de prijsverhoging, welke aanvankelijk als gevolg der actie ter verbetering van den roggeprijs was ingetreden, ging dan ook spoedig weder verloren. Aan de prijsbeweging van rogge in Noord-Amerika werd in Europa, nu daar toch geen Noord-Amerikaansche rogge werd ingevoerd, in het geheele kwartaal nauwelijks aandacht gewijd. Het aanbod van Hongaarsche rogge vond gewoonlijk slechts moeilijk opname.

MAIS.

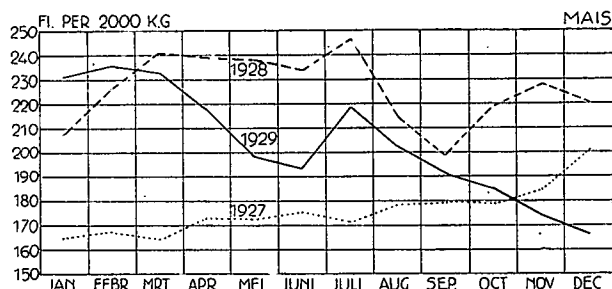
Voor mais heeft de markt in Europa deze drie maanden voortdurend verkeerd onder den druk der enorme oogsten van Zuid-Oostelijk Europa, en de teleurstellende vraag als gevolg van het uitblijven van

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		KATOEN for Middling locoprijzen New York per lb.		WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colo- nial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		RUBBER ⁴⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per ½ K.G.		THEE Afl. N.-I. thee. A'dam gem. pr. Java- en Suma- traathee p. ½ KG.		Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100		Indexcijfer van The Economist, herleid 1927 = 100 tot 1925 = 100	
£	%	\$ cts.	%	pence	%	pence	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	cts.	%				
261.17/-	100,0	23,25	100,0	55,00	100,0	29,50	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	100,0		100,0	
290.17/6	111,1	17,55	75,5	47,25	85,9	24,75	83,9	2/-	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	93,2		92,9	
299.13/6	114,4	13,45	57,5	45,00	81,8	25,25	85,6	1/7,375	54,4	22,00	117,3	50	81,5	71	84,0		88,9		
309.8/6	118,2	14,15	60,6	46,25	84,1	26,00	88,1	1/7,125	53,7	21,125	112,7	48,75	79,4	71,25	84,3		89,9		
312.15/-	119,4	14,25	61,3	47,75	86,8	26,50	89,8	1/8,25	56,8	20,625	110,0	48	78,2	70	82,8		89,2		
304.11/-	116,1	14,75	63,4	47,50	86,4	26,25	89,0	1/7,875	55,8	20,25	108,0	47	76,6	72,25	85,5		88,7		
295.12/-	112,9	16,15	69,5	47,00	85,5	26,00	88,1	1/7,75	55,4	20,25	108,0	47	76,6	86,5	102,4		90,4		
296.9/6	113,2	16,85	72,7	47,25	85,9	26,00	88,1	1/6	50,5	18,375	98,0	47	76,6	81,25	96,2		89,6		
289.15/6	110,7	17,90	77,0	48,50	88,2	26,50	89,8	1/4,75	47,0	18,625	99,3	47	76,6	84	99,4		92,2		
292.-/6	111,5	19,70	84,7	48,50	88,2	26,50	89,8	1/5,25	40,8	18,50	98,7	45,375	73,9	-	-		96,1		
287.12/6	109,8	22,05	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	1/4,25	45,6	17,875	95,3	44,25	72,1	94,5	111,8		89,1		
264.2/6	100,9	20,65	88,8	50,25	91,4	26,75	90,7	1/4,375	46,0	16,875	90,0	45,25	73,7	93	110,1		88,6		
264.4/6	100,9	20,25	87,1	52,25	95,0	28,50	96,6	1/6,5	51,9	17,25	92,0	46	74,9	96	113,6		88,9		
266.13/6	101,8	19,70	84,7	51,50	93,6	28,75	97,3	1/7,75	55,4	17,875	95,3	46	74,9	89,25	105,6		88,2		
255.11/-	97,4	19,25	82,8	53,00	96,4	29,75	100,8	1/7,25	54,0	17,375	92,7	46	74,9	84,5	100,0		87,9		
233.10/6	89,2	18,35	78,9	54,75	99,5	31,75	107,6	1/3,75	44,2	16,75	89,3	46	74,9	79,5	94,1		86,8		
233.17/6	89,3	19,35	83,2	55,00	100,0	33,25	112,5	1/0,75	35,8	16,875	90,0	47	76,6	79	93,5		87,9		
234.6/-	89,5	20,65	88,8	54,50	99,1	33,00	111,9	-9,375	26,3	16,875	90,0	47	76,6	74,25	98,1		89,2		
230.13/-	88,1	21,55	92,7	54,25	98,6	32,25	109,3	-9	25,3	16,625	88,7	48,25	78,6	74,25	97,9		90,5		
218.8/6	83,4	21,35	91,8	55,50	100,9	31,75	107,6	-9,25	26,0	15,75	84,0	49	79,8	78,25	92,6		91,2		
211.19/-	80,9	21,75	93,5	53,00	96,4	31,25	105,9	-9,25	26,0	15,50	82,7	49,875	81,3	71,25	84,3		88,2		
211.18/-	80,9	19,30	83,0	51,75	94,1	30,00	101,7	-9,25	26,0	16,00	85,3	51,875	84,5	67,75	80,1		86,6		
214.7/6	81,9	18,55	79,8	47,00	85,5	29,00	98,3	-8,5	23,9	15,875	84,7	52,75	86,0	70,25	83,1		85,4		
221.19/-	84,8	19,45	83,7	46,25	84,1	27,25	92,4	-8,8	24,7	14,625	78,0	53	86,4	73	86,4		84,2		
232.10/6	88,8	19,90	85,6	47,25	85,9	27,50	93,2	-8,625	24,2	14,00	74,7	53	86,4	75,75	89,6		85,5		
228.8/-	87,2	20,45	88,0	46,25	84,1	28,00	94,9	-8,5	23,9	13,925	74,3	51,75	84,3	76,5	90,5		84,8		
222.7/6	84,9	20,20	86,9	46,75	85,0	28,75	97,3	-9,875	27,9	13,775	73,5	53,125	86,6	77,25	91,4		84,6		
222.11/-	85,0	20,10	86,5	44,25	80,5	27,75	94,1	1/-	33,7	13,375	71,3	54	88,0	74,25	87,9		85,4		
221.0/6	84,4	21,25	91,4	44,00	80,0	27,50	93,2	1/0,125	34,0	13,50	72,0	54	88,0	72,75	86,1		85,8		
207.5/6	79,2	20,45	88,0	43,25	78,6	27,25	92,4	-10,5	29,5	13,375	71,3	54	88,0	74,25	87,9		83,9		
197.5/6	75,3	19,40	83,4	41,50	75,5	26,25	89,0	-10,875	30,5	12,25	65,3	54	88,0	73,50	87,0		81,7		
200.5/-	76,5	18,75	80,6	40,00	72,7	25,75	87,3	-10,625	29,8	12,00	64,0	54	88,0	69,50	82,2		81,9		
209.5/6	79,9	18,65	80,2	38,75	70,5	24,75	83,9	-11	30,9	13,425	71,6	54	88,0	68,50	81,1		83,7		
210.11/-	80,4	18,60	80,0	37,00	67,3	24,00	81,4	-10,5	29,5	13,00	69,3	53,50	87,2	64	75,6		83,6		
205.5/6	78,4	18,90	81,3	34,25	62,3	23,75	80,5	-10 1/25	28,4	13,475	71,9	51,75	84,3	64	75,6		82,0		
188.9/6	72,0	18,45	79,4	32,50	59,1	22,50	76,3	-9,625	27,0	13,30	70,9	48,50	79,0	66	78,1		80,5		
182.-/6	69,5	17,50	75,3	34,25	62,3	23,00	78,0	-8,125	22,8	12,50	66,7	41,75	68,0	66,50	78,7		78,8		
178.18/6	68,3	17,25	74,2	31,25	56,8	21,25	72,0	-8	22,5	12,075	64,4	36,75	59,9	60,75	71,8		78,8		
175.2/6	66,9	17,30	74,4					-7,625	21,4	12,00	64,0	35	57,0						

de huidige officieele noteeringswijze (Jan. 1928). ³⁾ = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928). ⁴⁾ Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence. ⁵⁾ 3 Jan.

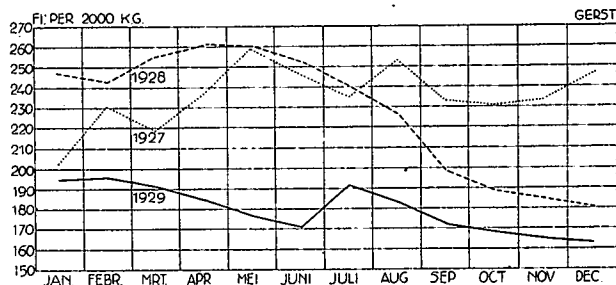
een herstel van beteekenis in den varkensstapel, de lage prijzen van ander veevoeder en het zachte weder van herfst en winter. Dat Argentinië dit jaar een heel wat kleineren maisoogst heeft gehad dan in 1928, verleende dan ook geen steun aan de markt. Zoowel Argentinië als de Donaulanden waren gewoonlijk dringend met maïs aan de markt. Daarbij kocht Duitsland zeer weinig maïs, nu tot lage prijzen volop gerst te koop was. De maïsprijs is dan ook voortdurend gedaald om tenslotte aan het einde van het jaar aan te komen op een lager peil dan zelfs in 1926, toen de Donaulanden eveneens zeer groote oogsten hadden gehad, was voorgekomen. In de laatste maanden van 1929 zijn daarbij de verschepingen uit Zuid-Oostelijk Europa niet eens groot geweest en enorme hoeveelheden maïs vallen daar nog te exporteren. Ook de uitstekende vooruitzichten voor den nieuwen Argentijnschen maisoogst, waarvan boven-

dien de uitzaai veel grooter is geweest dan ooit te voren, droeg reeds in December bij tot de prijsdaling. Tengevolge van de teleurstellende Europeesche vraag en de slechts matige Argentijnsche verschepingen, waren de voorraden in Argentinië aan het einde van het jaar nog steeds ruim. Tot de slechte prijzen, waartoe Donaumaïs in West-Europa moest worden verkocht, heeft ook nog de slechte kwaliteit bijgedragen van een groot gedeelte dier maïs. Tot verbetering der vraag naar de veel betere Plata-maïs droeg dat echter vooralsnog niet bij, al stond aan het einde van het jaar Plata-maïs dan ook ongeveer 6 pCt. hooger in prijs dan Donau-maïs. Zuid-Afrika is in de laatste drie maanden van 1929 gewoonlijk slechts in beperkte mate met maïs aan de markt geweest en van export van maïs uit Noord-Amerika was in het geheel geen sprake. Aan het einde van het jaar viel wegens de verhooging van het Duitsche invoerrecht op gerst in Duitsland eenige verbetering in de vraag naar maïs te constateeren.

GERST.

De uitermate groote Roemeensche gerst-oogst heeft den gerstprijs gedurende het laatste kwartaal van 1929 sterk gedrukt. Aanvankelijk is dientengevolge ook in Noord-Amerika de gerstprijs gedaald, doch in November en December heeft men er daar de voorkeur aan gegeven liever van export af te zien dan te concurreren met Roemenië en later met Rusland, dat in November en December eveneens vrij wat gerst

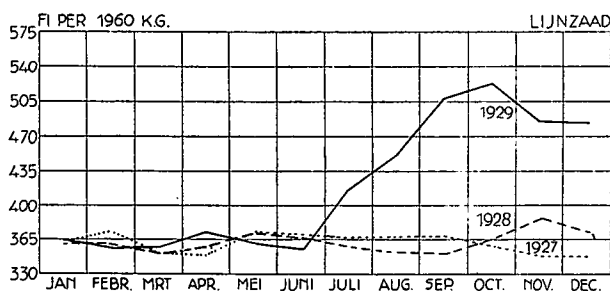

naar West-Europa verkocht. Nog meer dan anders werden verreweg de meeste zaken in voergerst, welke naar West-Europa tot stand kwamen, afgesloten naar Duitsland, dat vooral uit Roemenië zeer veel gerst heeft gekocht. Prijsdaling hebben die groote Duitsche

inkopen echter niet kunnen voorkomen. Eerst in December, toen de Duitsche inkopen nog werden uitgebreid wegens de verhooging op 1 Januari van het Duitsche invoerrecht, was eenige prijsverhoging daarvan het gevolg. Toen in de Duitsche behoefte was voorzien, daalden de prijzen echter al spoedig beneden het laagste tot nog toe voorgekomen peil en de gerstmarkt bevond zich aan het eind van het jaar, evenals de markt voor maïs, in flauwe houding. In Nederland is slechts weinig Roemeensche en Russische gerst gekocht en men dekte daar zijn behoefte bijna geheel met voergerst uit de Vereenigde Staten, welke in Duitsland nog altijd zoo goed als niet werd gekocht. Gewoonlijk echter was de vraag niet levendig en daar te Rotterdam nog steeds oude voorraden aanwezig waren, vond slechts bij uitzondering groote import plaats.

LIJNZAAD.

De prijzen hebben zich ook in de laatste drie maanden van het jaar op een naar verhouding hoog peil bewogen en temeer valt dit hooge niveau op wanneer men in aanmerking neemt, dat de prijzen voor vrijwel alle wereldproducten in het laatste kwartaal een constante daling te zien gegeven hebben. Bij lijnzaad is echter de alles overheerschende factor de droogte in Argentinië en de daarmee samenhangende vooruitzichten voor den nieuwen oogst geweest. De schatting van de Argentijnsche regering spreekt van een exportsurplus van ongeveer 1.400.000 tons, hetgeen ca. 400.000 tons minder zou beteekenen dan het afgelopen jaar.

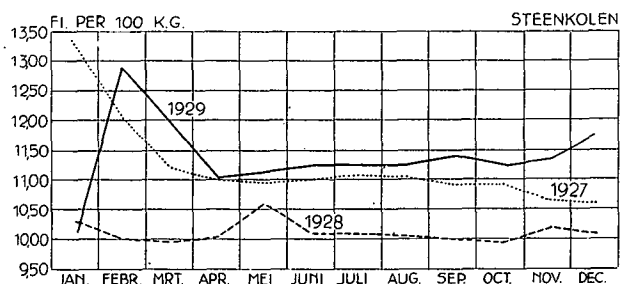

Wanneer men nu verder bedenkt, dat in Noord-Amerika de opbrengst van den nieuwen oogst eveneens kleiner geraamd wordt dan het vorige jaar en dat dit land derhalve op groote schaal op de Zuid-Amerikaansche markt zal blijven koopen, kan men zich verklaren, dat de prijzen zich, zij het dan ook met eenige schommelingen, op een hoog niveau hebben kunnen handhaven. Dat er in Europa op betrekkelijk kleine schaal gekocht was, bleek wel duidelijk uit het feit, dat stoomende posities geregeld een flinke premie boven afladingen konden bedingen, temeer waar er slechts weinig aanbod voor onderweg zijnde partijen bestond en de naar Europa stoomende hoeveelheid bij tijden ongeveer 100.000 tons minder was dan in het vorige jaar. Eerst tegen het einde van het jaar werd de premie aanmerkelijk minder, in aansluiting aan het feit, dat de aanvoeren van nieuwen oogst lijnzaad naar de verschepingshavens in Argentinië allengs groter werden. Verder heeft de markt in Europa vrij goeden steun ondervonden van de markt voor lijnolie, welke bij voortdurend tamelijk vast was. Daarentegen was de vraag naar lijnkoeken onbevredigend, zoodat koopers in zaad slechts hunne directe behoeften dekten. Tenslotte zij nog vermeld, dat de fluctuaties in den peso-koers nog eenige onzekerheid teweeg brachten, daar groote veranderingen hierin vanzelfsprekend niet zonder invloed op het prijsverloop der uitvoerproducten, in casu lijnzaad, blijven kunnen.

STEENKOLEN.

In ons vorig driemaandijksch overzicht deden wij uitkomen, dat het niet zou behoeven te verwonderen, indien de schokkende gebeurtenissen op de geld- en

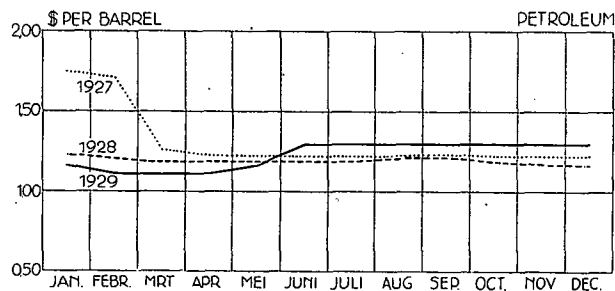
fondsenmarkt het vertrouwen in een voortduren van de opwaartsche beweging aan het wankelen zouden brengen. Het laatste is inderdaad geschied. Van alle zijden wordt afneming van bedrijvigheid gemeld en dit is niet zonder invloed gebleven op de prijsbeweging van de kolenmarkten. De tendens is niet meer zoo vast als enkele weken geleden en indien niet gerveesd moest worden, dat door ingrijpen van regeeringszijde, dus uit politieke overweging, het economisch spel tusschen vraag en aanbod in een bepaalde richting zou worden gedrukt, dan zou het zeer de vraag zijn of de markt op het oogenblik nog de vastheid zou vertoonen waaraan de verbruikers den laatsten tijd gewend zijn geraakt.

Intusschen behoort het niet tot de onmogelijkheden, dat het wetsontwerp, waarvoor slechts een minimale meerderheid is gebleken aanwezig te zijn, aan den kapstok gaat tot tijd en wijle een regeering gevonden worde, die over voldoende aanhang beschikt om een maatregel van zoo'n gewicht door te drijven. De omstandigheid, dat tot dusver de winter niet streng is geweest, is ook niet bepaald bevorderlijk geweest voor toeneming van het verbruik of te wel vastheid van prijzen. Intusschen verzekeren de mijnbesturen, dat hun ondernemingen zelfs bij de veel hogere prijzen dan verleden jaar nog maar nauwelijks kunnen bestaan.

PETROLEUM.

Terwijl de prijzen van ruwe olie in het Mid-Continentgebied sinds 20 Mei geen verandering ondergingen, en ook die in het Oosten der Ver. Staten op het met 1 October verlaagde niveau ongewijzigd bleven, werd in Californië een prijsverlaging doorgevoerd, die, al was zij maar van tijdelijken aard, een der meest sensationele der laatsten jaren was. Op 21 Oct. verlaagde nl. de Standard Oil Co. of Cal. de prijzen in de gebieden van overproductie van \$ 0.70 à \$ 1.65 op \$ 0.40 voor de zware en \$ 0.60 voor de lichte olie. Het doel van dezen stap was, die producenten, die bij een vrijwillige samenwerking bij een productiebeperking niet wenschten mee te doen en door hun ongelimiteerde productie de stabiliteit niet slechts van de Californische, maar van de geheele Amerikaanse petroleumindustrie ondermijnden, te dwingen, deze overproductie te staken. Waar de andere groote maatschappijen zich hierbij aansloten, werd de maatregel een volkomen succes, de productie werd meer normaal, en reeds op 8 November konden de prijzen op den ouden stand teruggebracht worden.

Aangezien ook in Oklahoma de producenten met medewerking der autoriteiten eerst in een belangrijk nieuw terrein, maar daarna in alle voorname velden,

de winning verminderden (met 20 à 40 pCt. in November en met 25 à 50 pCt. in December) en bovendien de productiebeperkingen in Texas van kracht bleven, werd spoedig een beter evenwicht tusschen winning en verbruik van ruwe olie bereikt.

Tegen het einde van het jaar scheen het, dat deze evenwichtstoestand door nieuwe boringen in Californië zou worden bedreigd, terwijl in Oklahoma wèl neiging onder de producenten bestond, de met 1 Januari afloopende beperking voort te zetten.

De vergadering van het American Petroleum Institute begin December werd een belijdenis der industrie voor samenwerking, vooral bij de ontsluiting van olie-terreinen, en een veroordeeling van de ongebreidelde concurrentie met hare funeste gevolgen voor alle takken der industrie. Duidelijk bleek, hoe het inzicht veld won, dat niet slechts bij de productie, maar ook bij het transport en de distributie van petroleum het „competitive system” dient te worden vervangen door „co-operation”.

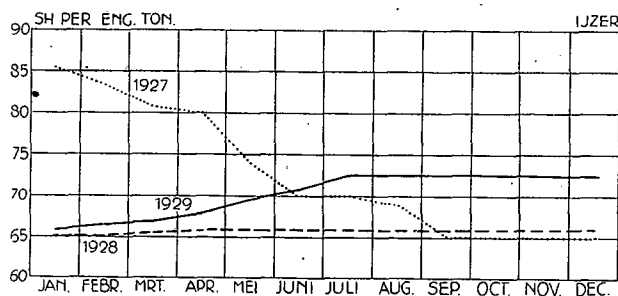
Terwijl men met een vermeerdering der Amerikaanse ruwolie-productie in 1929 tot iets meer dan één milliard barrels (11 pCt. meer dan in 1928) rekent, zal ook elders een soortgelijke toeneming te constateeren zijn, zoodat men voor 1929 met een wereld-productie van 1467 millioen vaten (volgens Prof. Garfias) à 1475 millioen (volgens „De Telegraaf”) mag rekenen tegen 1322 à 1327 millioen barrels in 1928.

Door een onverwacht groote toeneming ook van het verbruik van petroleum-producten konden de zeer ongunstige gevolgen, die — onder andere omstandigheden — een dergelijke toeneming der productie tengevolge zou hebben gehad, vermeden worden.

1930 zal verdere stappen op den weg der productie-enz. regeling moeten brengen, en zal ook de vraag beantwoorden, hoe in een te verwachten tijdperk van economische depressie de afzet van benzine, het voornaamste petroleumproduct, maar ook van andere derivaten, zich zal ontwikkelen.

RUWIJZER.

Ondanks het feit, dat de cokesprijzen ook gedurende het grootste deel van het 4e kwartaal een stijgende tendens vertoonden bleef, nadat de producenten in September weer aan de markt gekomen waren, de officieele exportnoteering voor Cleveland gieterij-ijzer No. 3 op 72½ sh. fob. Middlesbrough gehandhaafd. De locale vraag naar dit product is langzamerhand verminderd, terwijl het goedkoopere Lux 3 van het Continent erin slaagde het Clevelandijzer niet alleen van de markt op het vasteland, maar ook ten deele van de Schotsche markt te verdringen. Zelfs werd eenige malen Lux 3 aan de Tees (Middlesbrough) ingevoerd. Dat tot nu toe geen voorraden Clevelandijzer ontstonden, vindt zijn oorzaak in het feit, dat de producenten er zorg voor dragen hun voortbrenging stelselmatig bij de vraag aan te passen.

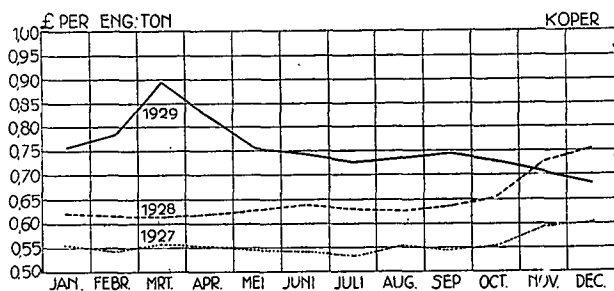
Wat de Continentale exportmarkt betreft, heeft het Westeuropeesche Gieterij-ijzerkartel de noteeringen voor Lux 3 onveranderd gelaten, behalve die voor Nederland, welke met 1½ sh. tot 68½ sh. franco grens steeg. Het kartel heeft nu besloten de thans geldende prijzen tot eind Januari, voor materiaal met overzecsche bestemming zelfs tot eind Maart 1930 te stabili-

seeren. Het zijn vooral de Fransche producenten, die gesteund door een vaste binnenlandsche markt met hooge prijzen, voor den export onder de noteringen van het kartel gaan.

KOPER.

Van alle grondstoffen, die tot nu toe het minst beïnvloed zijn door de crisis van het vorige jaar, behoort wel koper. Men ziet bij dit artikel den invloed van een vast aaneengesloten kartel. Het zal in dit jaar moeten blijken, hoe lang het kartel den prijs van koper op het tegenwoordige niveau kan handhaven. Fluctuaties kwamen alleen in Standard koper voor, waarvan de prijs varieerde tusschen £ 68.- en £ 75.-. Electrolytisch koper bleef vrijwel stabiel en noteert nog altijd £ 83.- tot £ 83.10.-.

Er zijn teekenen, die erop wijzen, dat de positie van het koperkartel op den duur aangevochten zal worden. In de „Mining Journal” van 2 November ll. wordt in een artikel gewezen op de „Rhodasian Copper Mines”. Nu zal de voorstelling hiervan wel wat al te rooskleurig zijn, toch worden aan de hand van verwachte productiecijfers getallen genoemd, die op den duur voor het kartel gevaarlijk zouden kunnen worden. Men zou kunnen werken met een kostprijs van 10 doll.ct. tot 10½ doll.ct. per lb., welke dus voldoende winst laat. Men schat in 1939 een jaarproductie te bereiken van 1.065.000.000 lbs. of ca. 470.000 ton. Indien men nu wect, dat de koperproductie in 1928 rond 1.700.000 ton was, zou het cijfer van de Rhodasian Copper Mines op de kartelpolitiek wel van invloed kunnen zijn.

In het algemeen rechtvaardigt de statistische positie van de kopermarkt een prijsdaling; het kartel schijnt echter zoo sterk te zijn, dat hij deze daling tot op heden kon tegenhouden. Wel biedt de tweede hand af en toe goedkope partijen aan, doch van beteekenis is dit aanbod niet, daar de notering van electrolytisch koper zich nu reeds maanden handhaaft op een niveau dat tusschen £ 83.- en £ 84.- ligt.

De productiecijfers van de maanden Sept., Oct. en Nov. 1929 voor Amerika waren resp. 134.300, 152.840 en 145.365 ton. Tegenover October is het Novembercijfer een reductie van 7475 ton. Dit wijst op een daadwerkelijke productiebeperking. Buitendien is de Haut Katanga ook tot een productiebeperking overgegaan. In hoeverre Katanga deze productiebeperking kan doorvoeren zal afhangen van haar kostprijs. Bij de oprichting van het Kartel had zij als conditie gesteld, dat zij volkomen vrij zou zijn in haar productie-opvoering. De volgende cijfers geven hiervan een indruk in short tons:

1920	1921	1922	1923	1924	1925
20.129	32.474	46.364	62.233	94.324	99.322
	1926	1927	1928		
	88.889	98.277	124.172		

terwijl de productie in de eerste 10 maanden van 1929 bedragen heeft 114.000 ton.

Een ander beeld geven de uitvoercijfers. Deze bedroegen voor de hierbovengenoemde maanden resp. 45.900, 53.460 en 37.860 ton, een teruggang dus van 15.600 in de maand November tegenover Oct., terwijl over December een nog ongunstiger cijfer verwacht wordt. De afleveringen in Amerika bedroegen in deze maanden 98.040, 105.720 en 68.970, hier treedt de in-

zinking nog sterker naar voren en wel 36.750 ton. De voorraden geraf. koper bedroegen resp. 94.785, 88.442 en 126.920 ton, een toeneming dus van 38.500 ton. Deze cijfers overtreffen verre de productiebeperking. De daling der consumptiecijfers is natuurlijk ook voor een deel terug te voeren op den achteruitgang van de bouwnijverheid, welke toch voor een deel ook de electriciteitsindustrie omvat, alsmede de beperking in de automobielen- en radio-industrie.

Het spreekt vanzelf, dat de consumenten bij een dergelijke marktpositie sterk terughoudend zijn geweest met den aankoop van koper. De fluctuaties waren dan ook hoofdzakelijk, zooals reeds gezegd, te zien bij de notering voor Standard koper, hetwelk nog altijd t.o.v. van electrolytisch een abnormale afwijking vertoont. In gewone tijden is de spanning tusschen beide metalen zoo tusschen £ 7.- en £ 8.-; terwijl deze nu tusschen £ 12.- en £ 16.- varieert. Standard koper zakte tot het eind van het jaar gedurig, tot den 31en Dec. toen het iets vaster werd.

Ofschoon er dus geen enkel motief is om optimistisch gestemd te zijn omtrent den koperprijs, schuilt er een betrekkelijk gevaar in het feit, dat de door de meeste koopers toegepaste politiek van terughouding, niet constant doorgezet kan worden. Deze tactiek zou tengevolge kunnen hebben, dat allen tegelijk in de markt komen, wat een tijdelijke opdrijving van den prijs tengevolge zou kunnen hebben. Het is echter ook best mogelijk, gezien de voorraden en den kleineren afzet, dat de aan de hiervoren gememoreerde koopvraag zonder de minste moeite door de koperproducenten zal kunnen worden voldaan. Het spreekt echter vanzelf, dat het koperkartel elke gunstige positie van de markt te zijnen voordeele zal uitbuiten, al is het alleen maar om de tegenwoordige hooge notering te handhaven.

(Vervolg van pag. 31).

nagelaten heeft ook op het koersverloop van de Berlijnsche beurs invloed te oefenen, spreekt vanzelf.

Met bevrediging kan worden geconstateerd, dat, hoe ernstig de druk dezer credietmoeilijkheden op het economisch leven ook is geweest, de productiecapaciteit hierdoor in het algemeen niet is aangetast. De totale goederenproductie heeft zich weten te handhaven op een niveau, dat zeker niet lager is dan dat van de beide vorige jaren, al blijkt uit de stijging van het werkloozencijfer, dat slechts een deel van de toeneming der arbeidende bevolking door het bedrijfsleven is opgenomen kunnen worden.

Gunstig in dit verband is ook, dat de invoer van grondstoffen en halffabricaten uit het buitenland zich op het in 1927 bereikte betrekkelijk hooge peil heeft kunnen handhaven.

Dat onder de gegeven omstandigheden het productiecijfer bevredigend is kunnen blijven, vindt zijn verklaring in de eerste plaats in de ontwikkeling van den export, met name van eindproducten en onder deze in de eerste plaats machines en andere productiemiddelen. De totale export van eindproducten bedroeg gedurende de eerste 11 maanden van 1929 9.058 miljoen R.M. tegen 7.962 en 6.904 miljoen R.M. gedurende dezelfde periode van 1928 en 1927. Ongetwijfeld heeft de goede conjunctuur in de voornaamste afnemerslanden tot deze gunstige ontwikkeling bijgedragen. Niet te ontkennen is evenwel, dat zij voor het overige in verband met het bovenstaande een min of meer geforceerd karakter draagt.

Wijst dit alles erop, dat in het algemeen de energie en activiteit van het Duitsche bedrijfsleven aan de moeilijkheden op de kapitaalmarkt weerstand heeft weten te bieden, in de toeneming van het aantal faillissementen en gerechtelijke accoorden en in andere gegevens treedt aan het licht, hoe aan den anderen kant deze credietmoeilijkheden niet zonder ernstige gevolgen zijn gebleven.

Hoe de conjunctuur zich in de volgende maanden ontwikkelen zal, valt thans minder dan ooit te zeggen.

Zoowel in de constellatie op de wereldmarkt als in het niveau der goederenprijzen toch kunnen zich veranderingen voltrekken, die op de Deutsche conjunctuur van grooten invloed kunnen zijn. Mochten dergelijke ontwikkelingen zich inderdaad voordoen, dan zullen zij aan den anderen kant evenwel vermoedelijk gepaard gaan met een verdere daling van het algemeene renteniveau en met grooter credietmogelijkheden in het buitenland. Wat de goederenprijzen betreft, is reeds een duidelijke daling te bespeuren.

Wat de Rijksbank betreft, kan vastgesteld worden, dat zij zich van de acute gebeurtenissen van eind April tot begin Mei spoedig geheel hersteld heeft.

De goud- en deviezenvoorraad beweegt zich weder op een niveau, dat 818,7 miljoen R.M. hooger is dan het op 7 Mei bereikte minimum, en slechts 223,2 miljoen R.M. lager dan de zeer hoge cijfers van een jaar geleden. De credietaanvraag blijft binnen redelijke grenzen, het dekkingspercentage daalde op geen der jongste ultimodagen beneden de 50 pCt.

De bankbiljettencirculatie vertoont in 1929 nog slechts geringe stijging, de totale circulatie is bijna stabiel. Kenmerkend is ook, dat de April/Mei gebeurtenissen op de totaalcijfers der circulatie geenerlei invloed blijken te hebben uitgeoefend.

Ook ditmaal kan geconstateerd worden, dat de positie der Rijksbank in alle opzichten gezond is.

De Koffiemarkt in 1929.

Aan het jaarverslag van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam ontleenen wij het volgende:

Dit jaar bracht de verwezenlijking van de in het vorig Overzicht¹⁾ uitgesproken verwachting, dat het „Instituut tot Permanente Verdediging van de Koffie” van Sao Paulo, dat reeds sedert eenige jaren de koffieprijzen ophield door beperking van de dagelijksche aanvoeren naar de Braziliaansche afscheep-havens en door steunaankopen op de termijnmarkten, in 1929 voor een krachtproef zou worden gesteld. In de eerste helft van het jaar had de handel reeds meestal in kalme stemming verkeerd en als bewijs, dat, naar aanleiding van de vooruitzichten op al te groote overproductie in de toekomst, ook in Brazilië bezorgdheid begon te heerschen, kon gelden, dat aldaar meermalen openlijk de hoop op schade door vorst tijdens den bloei van den oogst 1930/31 werd uitgesproken. In de tweede helft, toen de loopende groote Braziel-oogst begon af te komen en de door het Instituut teruggehouden hoeveelheden maandelijks met enkele miljoenen balen vermeerderden, heerschte overal een lusteloosheid, die verlamdend op den omzet werkte. De hoop op vorst — op zichzelf natuurlijk een onzinnigheid voor een productieland — werd in Augustus/September niet vervuld en het bleek in het begin van October, dat het Instituut de termijnmarkten niet meer steunde en dat het, hoewel de Bank van Brazilië hielp met 100.000 conto's (f 30 miljoen), niet over voldoende middelen beschikte om op de geweldige hoeveelheden, die uit de plantages werden verzonden en in het binnenland moesten worden opgeslagen, het gebruikelijke voorschot te geven. De prijzen te Santos en te Rio vielen in die maand ongeveer 13 cents per ½ KG., terwijl de noteringen aan de termijnmarkten nog meer (aan de Rotterdam-sche 14 à 16 cents) terugliepen. Daarna zakten de Santos-prijzen nog 11 cents en de Rio-prijzen nog 4 cents in; de termijn-noteringen daalden nog 2 à 2½ cents.

Pogingen om in Europa of in Amerika nieuwe leeningen te sluiten, faalden aanvankelijk, doch tenslotte gelukte het Brazilië £ 2 miljoen in Londen te leenen. Al kan niet worden ontkend, dat op de zoo-veel verlaagde prijzen het risico voor den handel aan-

merkelijk verminderd is, toch keerde het geschokte vertrouwen niet terug. Daartoe is de toekomst nog te onzeker en men vraagt zich af, nu bekend is, dat de Braziel-oogst van 1930/31 wederom minstens een middelmatige zal worden, wat gebeuren moet met de buitengewoon groote voorraden in het binnenland van Sao Paulo, Minas Geraes en Rio de Janeiro.

De wisselkoers in Brazilië hield zich aanvankelijk staande, doch begon tegen het einde van October af te brokkelen en bereikte in het einde van December een stand van 5¹⁵/₃₂ op Londen, zijnde een daling van ongeveer 9 pCt.

De voorraad in Brazilië was in het begin en in het einde van het jaar als volgt:

	begin van het jaar balen	einde van het jaar balen
Voorraad Rio	333.000	315.000
„ Santos	988.000	1.099.000
„ binnenland Brazilië	13.551.000	ca. 19.000.000
totaal	14.872.000	tot ca. 20.414.000

Wat de *consumptie* betreft, kan uit de beschikbare statistiek het verbruik in Europa en Noord-Amerika voor 1929 worden aangenomen op 23.500.000 balen van 60 KG. Het geheele wereldverbruik (met uitzondering van wat de productielanden zelf verbruiken) zal waarschijnlijk ongeveer 2 miljoen balen hooger zijn.

De wereld-opbrengst (onder aftrek van het in de productielanden voor eigen verbruik benodigde), herleid tot balen van 60 KG., wordt aangenomen als volgt:

	1926/27 Oogst balen	1927/28 Oogst balen	1928/29 Oogst balen	1929/30 Raming balen
Santos	9.986.000	18.681.000	5.987.000	19.000.000
Rio	3.599.000	4.997.000	1.951.000	4.250.000
Victoria	940.000	1.162.000	1.016.000	1.500.000
Overig Brazilië	771.000	982.000	707.000	1.040.000
Nederl. Oost- Indië	1.700.000	2.000.000	1.851.000	1.400.000
Columbia	1.850.000	2.528.000	2.795.000	3.000.000
Venezuela	923.000	760.000	900.000	700.000
Overige Milden	3.667.000	4.623.000	4.718.000	5.091.000
	23.436.000	35.733.000	19.925.000	35.981.000

De zichtbare wereldvoorraad was op 31 Dec. 1929 meer dan 5 miljoen balen grooter dan op denzelfden datum van 1928, zooals uit het volgende overzicht blijkt:

Zichtbare Wereldvoorraad op 31 December:				
	1929 balen	1928 balen	1927 balen	
Voorraad volgens Sta- tistiek	5.094.000	5.172.000	5.268.000	
„ Binnenland Brazilië	*19.000.000	13.551.000	13.120.000	
Totaal	24.094.000	18.723.000	18.388.000	

* geraamd

Over de invoeren in Nederland geven de volgende statistieken een beeld:

Invoeren in Nederland:			
Herkomst	1929 balen	1928 balen	1927 balen
Nederlandsch Oost-Indië ..	545.100	670.200	477.500
Brazilië	796.500	866.900	956.700
Centr. Amerika en W.-Indië	732.200	741.300	641.200
Afrika	37.300	44.500	49.800
Verschillende Landen	101.500	144.700	119.400
Tezamen	2.212.600	2.467.600	2.244.600

Tenslotte geeft het verslag nog een overzicht van den voorraad in Nederland op 31 December:

Voorraad in Nederland op 31 December:			
Herkomst	1929 balen	1928 balen	1927 balen
Nederlandsch Oost-Indië	103.300	127.300	111.600
Brazilië	147.100	163.900	123.700
Centraal Amerika en West-Indië	112.700	113.800	75.700
Afrika	4.300	7.200	6.300
Verschillende Landen	3.300	3.400	2.600
Totaal	370.700	415.600	319.900

¹⁾ Zie E.-S. B. van 9 Jan. 1929.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

„The Economist” schrijft: De daling van de groothandelsprijzen, welke sinds einde Juli onafgebroken voortduurde, kwam in December tot staan. Ons indexcijfer voor einde December (88.3) vertoont geen verandering in vergelijking met het cijfer voor einde November. De volgende tabel toont de fluctuaties in de indexcijfers van iedere der vijf groepen, in vergelijking met de vorige maand, het vorige jaar en twee jaar geleden.

	Stijging (+) of Daling (—) in vergelijking met		
	de vorige maand	het vorige jaar	2 jaar geleden
Granen en Vleesch	+ 1.9	— 5.4	— 5.2
Andere voedings- en genotmiddelen	— 0.5	— 7.3	— 14.9
Weefstoffen.....	— 1.2	— 18.8	— 19.4
Delfstoffen.....	— —	— 1.8	— 1.8
Diversen.....	— 0.7	— 2.4	— 12.1

Een stijging van bijna 2 pCt. van de groep „Granen en vleesch” woog op tegen een daling van de groep „Weefstoffen”, die vrij aanzienlijk was en van de groepen „Andere voedings- en genotmiddelen” en „Diversen”. De voornaamste veranderingen gedurende December in de eerstgenoemde groep waren de prijsstijgingen van geïmporteerde tarwe, meel, Engelsch rundvleesch, Engelsch en Nieuw-Zeelandsch schapenvleesch. De groep „Andere voedings- en genotmiddelen” kenmerkte zich door een verdere daling in den prijs voor boter tegenover een iets hogere prijs voor cocosolie. In de groep „Weefstoffen” daalden de katoenprijzen verder en zoowel wolvezels, zijde en vlas waren goedkooper. Weinig verandering vertoont de groep „Metalen”; iets lagere prijzen voor tin en koper, werden gecompenseerd door een prijsstijging van lood. In de groep „Diversen” geeft ammoniak-sulfaat een prijsdaling te zien.

De tweede tabel toont de maandelijksche indexcijfers over het afgelopen jaar, tezamen met de geometrische jaargemiddelden sinds 1924.

Hieruit blijkt, dat het indexcijfer van groothandelsprijzen in 1927 4 pCt., in 1928 2 pCt. en in het afgelopen jaar 6 pCt. is gedaald. De eenige uitzondering op deze laatste daling maakte de groep „Delfstoffen”, waarvan de hogere prijzen voor kolen, ijzer en staal gedurende de eerste negen maanden het jaargemiddelde verhoogden. Bij vergelijking van de cijfers aan het einde van de vorige maand met die van 31 December 1928, neemt men een daling van ongeveer 7 pCt. in het indexcijfer waar. „Granen en vleesch” vertoonen een daling van 5.4 pCt., „Andere voedings- en genotmiddelen” van 7.3 pCt. en „Weefstoffen” van ongeveer 19 pCt., terwijl de groepen „Delfstoffen” en „Diversen” ook iets lager zijn.

In de eerste tabel geven wij de prijsnoteringen van een aantal handelsartikelen aan het einde van

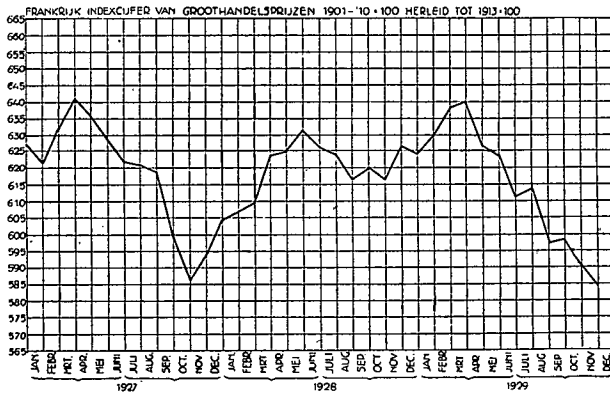
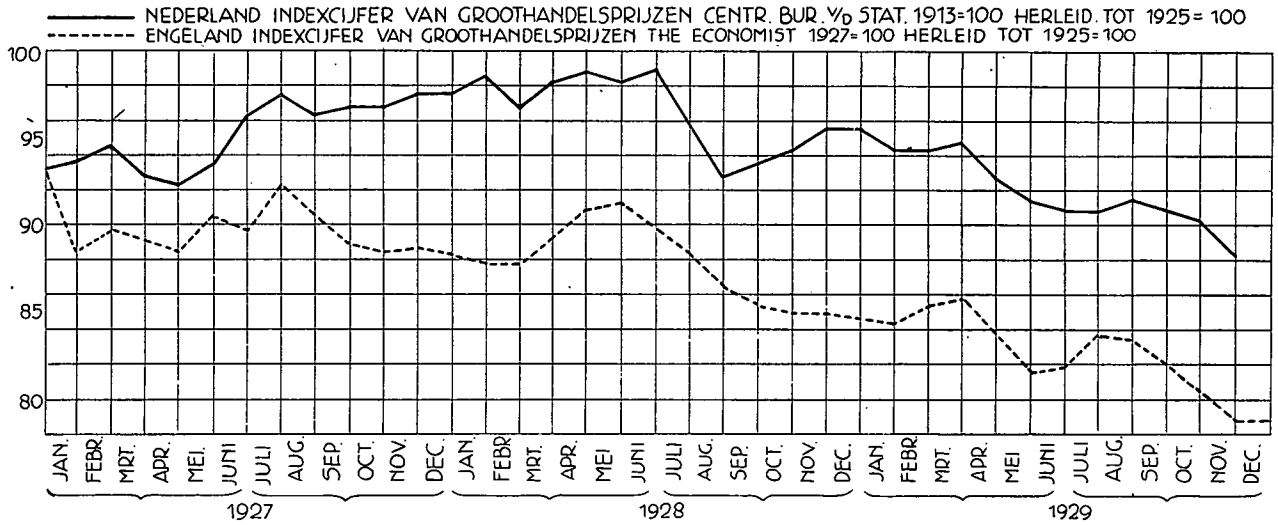
Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen oliev., hout-, rubber, enz.	Totaal
1927	100	100	100	100	100	100
Gemiddelde 1924..	114.2	106.7	136.8	119.4	105.6	115.7
„ 1925..	114.1	101.0	124.0	111.8	108.7	112.0
„ 1926..	102.8	96.6	97.2	119.8	104.0	104.0
„ 1927..	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
„ 1928..	103.6	93.8	105.1	92.1	95.8	98.1
Einde Dec. 1927..	97.4	98.2	102.5	94.1	101.5	98.8
„ „ 1928..	97.6	90.2	101.7	94.1	91.4	95.0
„ Jan. 1929..	96.7	89.4	101.3	94.8	91.2	94.7
„ Febr. „ ..	101.2	88.5	99.9	96.4	91.4	95.6
„ Maart „ ..	100.9	87.3	100.8	99.7	91.4	96.1
„ April „ ..	99.1	86.5	96.7	96.7	90.0	94.0
„ Mei „ ..	92.6	84.3	94.9	95.7	89.5	91.5
„ Juni „ ..	95.1	84.1	92.7	96.3	89.3	91.7
„ Juli „ ..	103.5	84.7	91.6	96.1	91.0	93.7
„ Aug. „ ..	101.3	86.2	91.7	96.3	91.0	93.6
„ Sept. „ ..	95.8	86.6	87.7	96.2	91.5	91.8
„ Oct. „ ..	94.4	85.0	85.2	94.6	90.7	90.2
„ Nov. „ ..	90.6	84.0	83.6	92.4	89.8	88.3
„ Dec. „ ..	92.3	83.6	82.6	92.4	89.2	88.3
Gemiddelde 1929..	96.9	85.8	92.2	95.6	90.5	92.4

de kwartalen in het afgelopen jaar, terwijl ter vergelijking de prijzen aan het einde der laatste drie jaar zijn bijgevoegd.

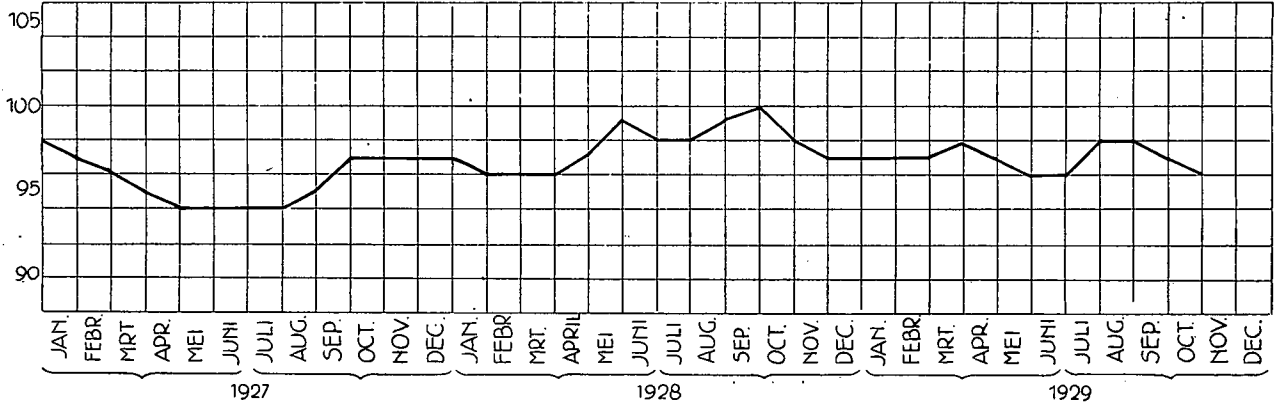
In vergelijking met een jaar geleden zijn de prijzen van Canadeesche tarwe, ijzer, petroleum en lijnolie aanmerkelijk hoger, terwijl groote dalingen zijn voorgekomen in de prijzen van aardappelen, thee, katoen, wol, jute en tin. Verdere prijsveranderingen gedurende het laatste jaar, welke niet in de voorafgaande tabellen zijn opgenomen, zijn groote dalingen in Argentijnsch rundvleesch, vlas, koper, ongezuiverd zink, huiden, lood en creosoot.

Bij een terugblik op den loop der prijzen in het afgelopen jaar valt waar te nemen, dat tusschen het eind van December 1928 en het eind van April 1929, de toestand betrekkelijk gestabiliseerd was, een dalende tendens van de groepen „Weefstoffen” en „Andere voedings- en genotmiddelen” werd gecompenseerd door iets hogere cijfers van de groep „Granen en vleesch” gedurende Februari en Maart. Vanaf April droeg de daling, met uitzondering van de groep „Diversen” en afezien van een tijdelijke opwaartsche beweging van de groep „Granen en vleesch” gedurende Juli (de oorzaak daarvan was een speculatieve stijging van de graanprijzen) een algemeen karakter, ten deele een weerspiegeling van het dure geld. De grootste daling is waargenomen bij de groep „Weefstoffen” die, vanaf einde Maart tot het einde van dit jaar voortdurend aanhield. Tusschen Juli en November daalden de graanprijzen zeer scherp, gedeeltelijk een gevolg van den speculatieven „boom” in Wallstreet; dezelfde invloed was oorzaak voor een scherpe reactie in de prijzen van niet-ijzerhoudende metalen, welke

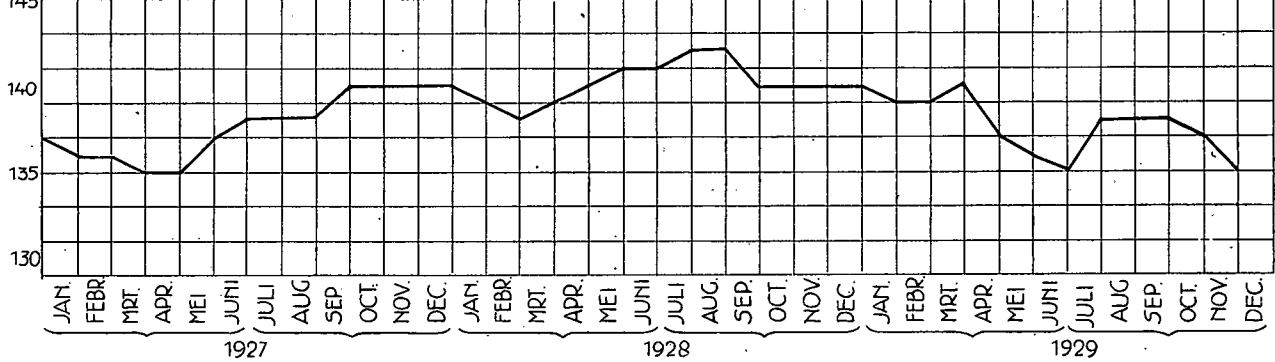
	Einde 1926	Einde 1927	Einde 1928	1929			
				Einde Maart	Einde Juni	Einde Sept.	Einde December
Tarwe, Canadeesche per qr.	57/8	58/-	49/3	50/3	48/3	54/9	55/6
Aardappelen per ton	£ 6/10/0	£ 6/0/0	£ 6/0/0	£ 6/5/0	£ 3/0/0	£ 4/10/0	£ 3/15/-
Rundvleesch, Eng. in helften, per 8 lbs.	4/10	4/8	5/4	5/4	6/-	5/1	5/8
Schapenvleesch, Nieuw-Zeeland, per 8 lbs.	4/3	4/9	5/-	5/-	4/8	4/7	4/10
Thee, Indisch veilinggem. per lb.	1/3½	1/6½	1/5½	1/5½	1/3	1/3½	1/1½
Suiker, gekristall. per cwt.	34/1½	29/9½	24/7½	23/6	23/5½	24/2	22/9
Katoen, American Middling per lb.	6.90 d.	11.06 d.	10.59 d.	10.96 d.	10.30 d.	10.14 d.	9.42 d.
Garens, 32er twist per lb.	12.37 d.	15.25 d.	15.50 d.	16 d.	15 d.	15 d.	13.87 d.
Wol, Australische per lb.	45 d.	48 d.	44 d.	41 d.	41 d.	32 d.	33 d.
Jute, per ton	£ 31/5/0	£ 31/15/0	£ 32/5/0	£ 33/10/0	£ 30/5/0	£ 29/17/6	£ 27/15/-
Ruw ijzer, Cleveland No. 3, per ton	87/6	65/-	66/-	67/-	72/6	72/6	72/6
Kolen, beste Welsh, per ton.....	29/3	19/1½	19/4½	21/6	20/-	20/-	20/1½
Tin, Standaard, per ton	£ 300/7/16	£ 265/2/6	£ 225/15/0	£ 220/10/0	£ 201/10/0	£ 203/2/6	£ 178/2/6
Petroleum, No. 1, per gallon	15.50 d.	11.50 d.	15.25 d.	17.50 d.	17.50 d.	17.50 d.	17.50 d.
Lijnolie, per ton	£ 31/5/0	£ 28/0/0	£ 29	£ 29	£ 30/10/0	£ 44/-	£ 45
Rubber, plant. sheet per lb.	19.12 d.	20 d.	8.69 d.	11 d.	10.62 d.	9.75 d.	8.06 d.
Cement, Portland, per ton	60/9	54/-	47/-	47/-	47/-	47/-	47/-

VER. STATEN INDEXCIJFER VAN GROOTHANDELSPRIJZEN BUREAU OF LABOUR 1926=100

DUITSCHLAND INDEXCIJFER VAN GROOTHANDELSPRIJZEN STAT. REICHSAMT 1913=100

een daling van de groep „Delfstoffen” tusschen September en November teveegbrachten, ondanks de vaste noteeringen van kolen en ijzer.

De volgende tabel toont het indexcijfer in vergelijking met het gemiddelde percentage van het laatste jaar vóór den oorlog:

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen	Totaal
1913	100	100	100	100	100	100
Gemiddelde 1925..	168.4	204.2	194.6	139.8	126.2	160.9
„ 1926..	151.7	195.3	152.6	149.8	120.7	149.4
„ 1927..	147.6	202.2	157.0	125.1	116.1	143.7
„ 1928..	152.9	189.7	165.0	115.2	111.2	140.9
„ 1929..	143.0	173.5	144.7	119.6	105.0	132.8
Einde Dec. 1928..	144.0	182.4	159.6	117.7	106.1	136.5
„ Jan. 1929..	142.7	180.8	159.0	118.6	105.9	136.1
„ Feb. „ ..	149.3	179.0	156.8	120.6	106.1	137.3
„ Maart „ ..	148.9	176.5	158.2	124.7	106.1	138.1
„ April „ ..	146.2	174.9	151.8	120.9	104.5	135.0
„ Mei „ ..	136.6	170.5	149.0	119.7	103.9	131.5
„ Juni „ ..	140.3	170.1	145.5	120.4	103.6	131.7
„ Juli „ ..	152.7	171.3	143.8	120.2	106.6	134.6
„ Aug. „ ..	149.5	174.3	143.9	120.4	105.6	134.5
„ Sept. „ ..	141.4	175.1	137.7	120.3	106.2	131.9
„ Oct. „ ..	139.3	171.9	133.7	118.3	105.3	129.6
„ Nov. „ ..	133.7	169.9	131.2	115.6	104.2	126.9
„ Dec. „ ..	136.2	169.1	129.6	115.6	103.5	126.9

Uit deze tabel blijkt, dat het groote verschil tusschen de groepen „Andere voedings- en genotmiddelen” en „Diversen” en het geheele indexcijfer blijft aanhouden; de groep „Diversen” wordt ten eerste beïnvloed door de verandering in de rubberprijs sinds 1913. Daarentegen is het indexcijfer van de groep „Weefstoffen” aanzienlijk dichter bij het algemeen gemiddelde dan dit een jaar geleden het geval was.

De volgende tabel geeft den loop van het indexcijfer te zien, waarbij als basis 1924 is genomen:

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oitten, hout, rubber, enz.	Totaal
1924	100	100	100	100	100	100
Gemiddelde 1926..	96.0	90.6	71.1	100.3	98.4	89.9
„ 1927..	87.5	93.8	73.1	83.7	94.7	86.4
„ 1928..	90.7	87.9	76.8	77.1	90.7	84.8
„ 1929..	84.8	80.5	67.4	80.0	85.7	79.9
Einde Maart 1929..	88.4	81.9	73.7	83.5	86.5	83.1
„ Juni „ ..	83.3	78.8	67.8	80.6	84.6	79.2
„ Sept. „ ..	83.9	81.2	64.1	80.6	86.7	79.3
„ Dec. „ ..	80.8	78.4	60.4	77.3	84.5	76.3

Sedert 1924 is het opmerkelijk, dat verreweg de grootste daling is waargenomen bij de groep „Weefstoffen”, namelijk van 32.6 pCt. Bij vergelijking van de prijsfluctuaties gedurende de 50 jaren, welke den oorlog voorafgingen, moet de daling van meer dan 20 pCt. in het gemiddelde prijsniveau, welke de voorafgegane tabel gedurende de afgelopen vijf jaren te zien geeft, beschouwd worden als een ontwikkeling van groote beteekenis. Voor de producenten zou een grotere stabiliteit in het prijsverloop op langen termijn zeer welkom zijn.

Voorts volgt hier nog een overzicht van het prijsverloop in een aantal belangrijke landen:

De volgende opmerkingen zijn ontleend aan de desbetreffende maandpublicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek en hebben betrekking op de Nederlandsche indexcijfers met basis 1913 — 100.

Bij beschouwing der indexcijfers over November 1929 in vergelijking met die der vorige maand, blijkt, dat het algemeen indexcijfer met 3 (2.14 pCt.) dat der voedingsmiddelen met 2 punten (1.37 pCt.) is gedaald.

Tegenover een prijsstijging van 5 artikelen (w.o. 4 voedingsmiddelen) met in totaal 40 punten (w.o. eieren met 24 punten), staat een prijsdaling van 26 artikelen (w.o. 15 voedingsmiddelen) met in totaal

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
November 1913..	70 ⁴⁾	100 ⁶⁾	100	100	100 ⁷⁾	100	100	100
November 1918..	358	438	..	..	367	392	214	..
Hoogste 1920..	591	679	..	..	325	366	297	322
Gemiddelde 1923..	101 ⁶⁾	458	577	..	183	160	154	211
„ 1924..	98 ⁶⁾	489	554	137 ⁵⁾	—	162	156	206
„ 1925..	103 ⁶⁾	555	646	142 ⁵⁾	—	161	155	202
„ 1926..	100 ⁶⁾	703	654	134	145	149	145	179
„ 1927..	95	618	527	138	142	146	148	170
November 1928..	97	626	495	140	145	145	148	173
December „ ..	97	624	497	140	144	145	148	174
Januari 1929..	97	630	496	139	143	144	146	172
Februari „ ..	97	638	498	139	143	145	146	171
Maart „ ..	98	640	499	140	142	144	147	171
April „ ..	97	627	493	137	140	141	144	170
Mei „ ..	96	624	485	136	139	140	142	169
Juni „ ..	96	611	480	135	139	139	141	168
Juli „ ..	98	614	477	138	143	140	141	166
Augustus „ ..	98	597	474	138	143	141	142	165
September „ ..	97	598	472	138	142	140	141	164
October „ ..	96	590	470	137	142	138	140	163
November „ ..	..	584	464	135	140	135	137	..

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Stat. Reichsamt. ³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen. ⁴⁾ 1926 = 100. ⁵⁾ Jaargemiddelde. ⁶⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁷⁾ Midden 1914 = 100.

180 punten (w.o. groene erwten met 15, zemelen met 14, aardappelen met 13, koffie met 17 en ijzer en hars elk met 10 punten).

In vergelijking met de prijzen van October jl. zijn in November de *stijgingen* in procenten als volgt: thee 5.41, eieren 11.73, kaas 0.95, kalfsvleesch 2.68 en zwavelzure ammoniak 7.55; de *dalingen* zijn voor: tarwe 3.24, rogge 6.84, gerst 3.97, haver 4.64, groene erwten 12.26, mais 6.08, macaroni 5.06, zemelen 8.71, aardappelen 12.16, suiker 2.38, koffie 11.82, cacao 1.96, peper 2.58, alcohol 2.66, boter 3.11, ruwe katoen 5.42, hennep 3.26, vlas 4.0, zilver 1.65, T-ijzer 7.73, tin 5.06, hout 2.92, runderhuiden 3.33, lijnolie 1.93, terpentijn 5.10 en hars 6.38.

De Poolse Staatsfinanciën.

Van den Consul-Generaal van Polen te Rotterdam vernemen wij het volgende:

Men hoort dikwijls, dat het budget in *Polen* in den loop van de jaren 1927—29 zou zijn overschreden en dat daardoor het budgetair evenwicht in de Poolse financiën zou zijn verstoord. Van een dergelijke verstoring, d.w.z. van uitgaven *boven* de effectieve inkomsten is echter in het geheel geen sprake. Het gaat hier slechts om een overschrijding van de begrotingsposten, welke overschrijding volledig *gedekt* is door de overschotten, welke uit de lopende inkomsten verkregen zijn. Zoc zal bijv. tijdens het begrotingsjaar 1 April 1928—31 Maart 1929, gedurende welken tijd het Poolse Ministerie van Financiën inplaats van de geraamde inkomsten ten bedrage van 2.655 miljoen Zloty in werkelijkheid 3.000.800.000 Zloty aan inkomsten verkreeg, dus ongeveer 400 miljoen Zloty boven de raming, terwijl het Staatsbudget gedurende dezen tijd in een overschot aan inkomsten van 125 miljoen Zloty deed voorzien, het werkelijke overschot ongeveer 500 miljoen Zloty bedragen hebben. Dit overschot is door den Poolschen Staat aangewend voor den aanleg van groote werken, zoals de uitbreiding van de haven van *Gdynia*, het aanleggen van spoor- en gewone wegen en bruggen, op grond van deze overweging, dat het doelloos aanhouden van groote kassaldi in de Schatkist economisch ongezonder is. Het spreekt vanzelf, dat aan alle uitgaven, onverschillig of zij door de lopende inkomsten gedekt zijn of niet, wanneer zij niet in het door het Parlement aangenomen budget vermeld zijn, ex post de goedkeuring van het Poolse Parlement gehecht moet worden, hetgeen dan ook is geschied.

Welk een verstandige en zuinige politiek de Poolse Regering van het jaar 1926 af gevoerd heeft — een politiek, die geen verstoring van het budgetair-evenwicht heeft gekend en die tot verbetering van den financiëleen toestand geleid heeft — werd uiteengezet in de rede, door den Min. van Financiën, den heer Mastuszewski, in het Poolse Parlement gehouden ter gelegenheid van de indiening van de begroting voor het jaar 1930—31, welke over het algemeen dezelfde trekken vertoont als de vroeger aangenomen begroting van het jaar 1929.

In deze rede constateerde de Minister van Financiën o.a., dat het budget voor het jaar 1925 — 387.884.765 Zloty (berekend volgens de tegenwoordige waarde), hooger was dan de begroting voor 1930—1931. Dit verschil heeft nog

grootere beteekenis, wanneer men in aanmerking neemt, dat de aflossing der staatsschuld in het jaar 1925 — 82.000.000 Zloty bedroeg, terwijl deze thans 296 miljoen Zloty bedraagt; ook de pensioenen zijn met 65 miljoen verhoogd, de uitgaven van het Ministerie van Buitenlandse Zaken met 14 miljoen, van het Min. van Handel en Nijverheid met 63 miljoen, van het Min. van Openbare Werken met 14 miljoen, van het Min. van Sociale Werken met 6 miljoen, van het Min. voor Verkeer met 13 miljoen; het totale verschil tusschen deze twee budgets bedraagt dus 738 miljoen. Dit bedrag van over 700 miljoen, wist men te bezuinigen op de begroting van de andere Ministeries; t.w. op Financiën 105 miljoen, op Binnenlandsche Zaken 102 miljoen, op Justitie 22 miljoen, op Agrarische Hervorming 18 miljoen, op de Staatsbedrijven 6 miljoen, en tenslotte op het budget van het Min. van Oorlog 338 miljoen. Alle onproductieve uitgaven werden geschrapt zonder dat de arbeidsprestaties en het arbeidstempo der verschillende Ministeries verminderd werden. Als voorbeeld moge worden vermeld, dat bij het Min. van Oorlog alle uitgaven van administratieve aard verminderd werden en de hierdoor bespaarde gelden voor uitbreiding van den haven van Gdynia werden aangewend.

Door deze politiek, welke gekarakteriseerd wordt door doelmatige verdeeling der uitgaven en wijziging der verschillende componenten van het budget is werkelijk met het jaar 1925 in Polen in alle opzichten een *aanzienlijke verbetering* waar te nemen:

Het disconto viel van 24 op 13 pCt., voorts worden nog de volgende cijfers vermeld:

	1925	1929
	(1000 Zloty)	
Biljettencirculatie van de Poolsche Bank	349.072	1.246.892
Staatsbiljetten en pasmunt	340.841	256.796
Vreemde valuta en goudvoorraad der Poolsche Bank	202.200	1.119.009

Het aantal der werklozen beliep:

in Juni 1925	171.650	in Juni 1929	105.065
„ November 1925	213.890	„ November 1929	83.340

Tenslotte zij nog opgemerkt, dat het budget van het jaar 1925 met een deficit van 226 miljoen Zloty afsloot, terwijl, zooals boven reeds vermeld, het budgetjaar van 1 April 1928 tot 31 Maart 1929 een overschot aan inkomsten van meer dan 500 miljoen Zloty aanwees.

BOEKAANKONDIGING.

LITERATUUR OVER INVESTMENT TRUSTS.

- 1). *Investment Trusts. Their Origin, Development and Operation* door Th. J. Grayson, (John Wiley & Sons Inc., New-York and Chapman & Hall Ltd. London. Prijs \$ 5.—).
- 2). *Investment Trusts in America* door H. Williams (MacMillan, London).
- 3). *American Investment Trusts* door J. F. Fowler Jr. (Harper & Brothers, London; New-York Prijs \$ 5.—).
- 4). *Investment Trust Organisation and Management* door L. R. Robinson (The Ronald Press Co. New-York. Prijs \$ 7.50).
- 5). *Kapitalanlage-Gesellschaften Investment Trusts* door Dr. Egon Kilgus (Wilhelm Christians Verlag, Berlijn).
- 6). *Keane's Manual of Investment Trusts* (Financial Publishing Co., New-York 1929).

De enorme groei van de investment trusts in de Vereenigde Staten, waar de ontwikkeling van deze instellingen een verschijnsel is van de laatste tien jaren, openbaart zich, in tegenstelling met Groot-Brittannië, eveneens in de literatuur. Terwijl in Engeland boeken op dit gebied zeer schaarsch zijn, vooral indien men de lange periode van ontwikkeling in aanmerking neemt, zijn enkele belangrijke werken in de laatste jaren in de Vereenigde Staten over investment trusts verschenen. De reden hiervoor ligt evenwel voor de hand. Immers, in Groot-Brittannië zijn deze instellingen reeds zeer lang bekend en is het beleggend publiek, zowel door eigen ervaring, als door de financiële pers, er reeds voldoende mede vertrouwd geraakt.

Daarentegen liggen de verhoudingen in de Ver-

eenigde Staten geheel anders. Daar zijn deze instellingen vrij plotseling na den oorlog ontstaan en heeft de ontwikkeling, vooral in de laatste jaren, zich in een veel sneller tempo voltrokken dan in Groot-Brittannië. Bovendien hebben de Amerikaanse investment trusts zich in de laatste jaren in zooveel verschillende typen geopenbaard, dat het publiek noodzakelijk een goede voorlichting noodig had. Hiertoe hebben de financiële pers en afzonderlijke publicaties in hooge mate medegewerkt.

Van de bovengenoemde boeken, wier auteurs met uitzondering van Dr. Kilgus alle Amerikanen zijn, hebben die van Grayson en Williams dezelfde systematische indeeling. In beide boeken wordt na een algemeene inleiding eerst de ontwikkeling van de Britsche en daarna die van de Amerikaanse investment trusts geschetst.

Het boekje van Williams, dat in een zeer populair vorm is geschreven geeft hoofdzakelijk een beknopt overzicht van de verschillende typen investment trusts, die in de Vereenigde Staten voorkomen. De bijlagen bevatten de samenstelling van de effectenportefeuilles en een uittreksel uit de statuten van verschillende investment trusts, terwijl het boekje besluit met een tabel, aangevende de winsten van verschillende Amerikaanse instellingen in 1927.

Uitgebreider en gefundeerder dan het werk van Williams is dat van Grayson. Hoewel ook hierin veel feitenmateriaal is verwerkt, geeft het aan den anderen kant een zeer goed inzicht in de financiële instellingen in de Vereenigde Staten, die men tot investment trusts kan rekenen, of daarmede nauw verwant zijn. Vooral het verschil tusschen de Britsche en Amerikaanse investment trusts wordt zeer duidelijk naar voren gebracht. Het boek bevat verder tal van interessante gegevens over Amerikaanse beleggingsvraagstukken bijv. over de werkingsfeer van de in ons land onbekende „investment banker” en de ingewikkelde organisatie, die in de Vereenigde Staten bestaat voor het plaatsen van effecten.

In de studie van Fowler, met een voorwoord van John Moody, wordt de theorie en de practijk van de Amerikaanse investment trusts behandeld. Vooral wat dit laatste betreft, is de schrijver door zijn positie in staat geweest de organisatie en de verschillende vormen van investment trust in de Ver. Staten op voortreffelijke wijze weer te geven. Dit is vooral van belang, daar deze instellingen in Amerika in verschillende typen voorkomen, waarvan voor een buitenstaander de verschillen vaak moeilijk te onderkennen zijn.

Ook getuigt het boek van een gezond inzicht betreffende de oprichting en de beleggingspolitiek van deze instellingen, dat in een scherp contrast staat met de gebeurtenissen van den laatsten tijd. Zoo wordt er o.a. op gewezen, dat een investment trust niet te groot moet worden opgezet, maar zich eerst een stevige basis moet scheppen, alvorens tot uitbreiding over te gaan. Wat de beleggingspolitiek betreft, wordt er op gewezen, dat tijdens een hausse op de beurs het een juiste politiek zal zijn voor een algemeene investment trust om aandelen door obligaties te vervangen. Of deze politiek in het afgelopen jaar gevolgd is, staat zeer te betwijfelen.

De jongste beurscrisis in de Vereenigde Staten ligt nog te kort achter ons om een inzicht te verkrijgen in de positie van de verschillende investment trusts. Niettemin is het vrij zeker, dat vele instellingen enorme verliezen hebben geleden en deze zullen in de eerste plaats de z.g. „trading pools” en de meeste gespecialiseerde investment trusts hebben getroffen; in mindere mate natuurlijk die instellingen, welke zich op buitenlandsche fondsen gespecialiseerd hebben.

Toch heeft de schrijver, als voorstander, een open oog voor de gevaren, die deze instellingen bij onbetrouwbare leiding met zich mede kunnen brengen. Herhaaldelijk wordt er op gewezen, dat ook bij nauw-

keurige vaststelling van de bevoegdheden van het bestuur, misbruiken kunnen voorkomen.

Het lijvige boek van Robinson heeft het groote voordeel, dat het, voorzoverre ons bekend, de meest recente publicatie op dit gebied is (uitgegeven Sept. 1929). De ontwikkeling van deze instellingen in de Ver. Staten is in de laatste jaren van buitengewone beteekenis geweest. In verband hiermede is de tweede druk van dit boek meer als een vernieuwing, dan als een verbetering en aanvulling van den eersten druk, die in 1926 is verschenen, te beschouwen. Het boek is niet alleen bestemd om een algemeen inzicht in deze instellingen te krijgen, maar is tevens een praktische gids zoowel voor bankiers en beleggers als voor organisators en bestuurders van investment trusts.

Naast deze Amerikaanse boeken is het werk van Dr. Kilgus een welkome aanvulling van de literatuur over deze instellingen, aangezien deze schrijver ook de verhoudingen op het Continent van Europa behandelt en met name aandacht schenkt aan de ontwikkeling van deze instellingen in Zwitserland, België, Frankrijk en Duitschland. Dit laatst genoemde land telt, ondanks zijn hoogontwikkelde financiële organisatie, feitelijk geen investment trusts. Een reden hiervoor is volgens den schrijver o.a. gelegen in de belastingwetgeving, waardoor de winsten te veel gereduceerd worden. Daarentegen werd Duitschland juist het object van deze instellingen. Zoo zijn er verschillende Engelsche en Amerikaanse investment trusts, die Duitschland als beleggingsgebied hebben gekozen. Volgens Dr. K. zou het buitengewoon interessant zijn te weten in welke mate buitenlandsche investment trusts bij de Duitsche kapitaalmarkt betrokken zijn. Ook voor ons land, dat nog slechts weinig investment trusts kent, is deze quaestie niet zonder belang.

Keane's handleiding geeft in zijn tweede uitgave de volledige beschrijving van 391 ondernemingen, die 414 investment trusts besturen. In deze uitgave treft men waardevolle gegevens aan betreffende de besturen, de kapitalisatie, de balans en, voorzoverre deze gepubliceerd worden, van de effectenportefeuilles van de investment trusts in Amerika. Verder is een lijst opgenomen van banken, wier bestuurders met deze instellingen in relatie staan, benevens de notering van de aandelen en obligaties van deze instellingen op verschillende tijdstippen van 1927, 1928 en 1929. Inderdaad een zeer waardevolle en wenschelijke aanvulling op de literatuur over deze instellingen.

H. M. H. A. VAN DER VALK.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN DECEMBER 1929.

Prov. en Gemeentelijke Leeningen .. f	2.849.680,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
Prov. Utrecht f	2.864.000
4½ % obl. à 99½ %	f 2.849.680
Bank- en Credietinstellingen	172.500,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Noorder Bank f	150.000
aand. à 115 % ¹⁾	f 172.500
Hypotheekbanken	1.442.000,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Algem. Hypotheekbank	
f 300.000 ²⁾ aand. à 160% ³⁾ f	480.000
Amsterd. Hypotheekbank	
f 200.000 ⁴⁾ aand. à 150% ³⁾ f	300.000
Eerste Nederl. Scheeps-	
verband-Mij. f 308.000 ²⁾	
aand. à 150 %	f 462.000
Residentie Hypotheekb. v.	
Nederland f 200.000 ²⁾	
aand. à 100 % ⁵⁾	f 200.000

Industriele Ondernemingen	4.016.250,—
zijnde:	
<i>Frankrijk</i>	
<i>Obligatiën</i>	
Soc. Métall. de Sambre et	
Moselle f 4.250.000 6 %	
obl. à 94½ %	f 4.016.250
Electr., Gas-, Tel., Telegr.- en Wa-	
terl. Maatschappijen	4.887.500,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Obligatiën</i>	
N.V. Algem. Nederl.-Ind.	
Electr. Mij. (A.N.I.E.M.)	
f 5.000.000 5 % obl. à	
97½ %	f 4.887.500
Diversen	1.800.000,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Aandeelen</i>	
Amsterd. Ballast Mij.	
f 1.000.000 aand. à 150% ⁵⁾ f	1.500.000
<i>Obligatiën</i>	
Gooische Stoomwasscherij	
en Bedrijfs-Auto-Garage	
f 300.000 6 % obl. à 100% f	300.000
Totaal	f 15.167.930,—

- 1) Koers voor aandeelh.; koers voor vrije inschrijvers 120 %.
- 2) Waarop 10 % te storten.
- 3) Koers voor aandeelh. (koers voor vrije inschrijvers 200 %).
- 4) Waarop 20 % te storten.
- 5) Uitsluitend voor aandeelhouders.

Totaal der emissies in Januari	f 144.956.460,—
Februari ..	132.588.625,—
Maart	24.530.250,—
April	14.200.750,—
Mei	56.981.200,—
Juni	14.227.250,—
Juli	39.608.317,50
Augustus ..	4.330.050,—
September..	73.544.875,—
October ..	61.866.225,—
November..	48.315.510,—
December..	15.167.930,—
Algemeen Totaal	f 630.317.442,50

Bovendien:

f 8.280.000,— 3 m. Schatkistpromessen à	f 991,33
„ 5.250.000,— 6 m. „	„ 980,39
„ 10.744.000,— 5 % Schatkistbiljetten „	„ 1.003,15

Voorts werd in de afgelopen maand hier te lande de inschrijving opengesteld op een beperkt bedrag:

Aand. Banque de Bruxelles à 240 % (voor aandeelhouders).
Aand. Tréfileries & Laminoires du Havre à 400 % (voor aandeelhouders).
Aand. Kreuger & Toll à 405 % (voor aandeelhouders).
Winstd.-Obl. Kreuger & Toll à 429 % (Vrije inschrijvingen niet toegestaan).

en op de volgende obligatieleeningen:

	Guldens	Rente-voet	Emissie-koers
R.K. Parochiaal Kerkbestuur v. d.			
H. Andreas, Steenwijkerwold	175.000	5 %	99½ %
Ver. der „Missionarissen van Sparrendaal“, Vught	750.000	5½ %	100 %
R.K. Ziekenverpleging „St. Marienstift“, Branitz	600.000	8 %	100 %
E. E. Zusters Franciscanessen v. d.			
H. Georgius; Moederhuis te Thuine.	360.000	7 %	95 %
Congregatie der E. E. Zusters van de Goddel. Voorzienigheid, Steyl.	300.000	5 %	99½ %
Caritasverband für die Diözese Osnabruck	100.000	7 %	98 %
Institut der Schulschwestern in Speyer a. Rh.	500.000	8 %	100 %
Congregatie der Paters Carmelieten, Budapest	100.000	8 %	98½ %
Parochie van de H. Theresia van Lisieux, 's-Gravenhage	350.000	5 %	99½ %
Missiehuis voor vreemde Missiën, Steyl	750.000	5 %	100 %

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Table with exchange rates for various banks and currencies including Disc. Wissels, Zwits. Nat. Bk., N. Bk. v. Denem., etc.

OPEN MARKT.

Table showing market exchange rates for Amsterdam, Londen, Berlijn, and New York from 1930 to 1914.

1) Koers van 3 Jan. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag. 2) Koers van 30 en 31 December 1929.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table showing exchange rates in the Netherlands for various locations like New York, Londen, Berlijn, etc.

Table showing exchange rates for Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsinki, Buenos Aires, and Montreal.

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam. 1) Particuliere opgave. 2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53% en 7.21 1/2.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table showing cable exchange rates for London, Paris, Berlin, and Amsterdam.

KOERSEN TE LONDEN.

Table showing exchange rates in London for various locations like Alexandrië, Athene, Bangkok, etc.

1) In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in pence, doch in £ genoteerd. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

Table showing silver and gold prices for London and New York.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Table showing the financial status of the Dutch Treasury, including Vorderingen, Verplichtingen, and Saldo.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table showing the floating debt of the Netherlands-Indies.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit- tenl. circ. banken 1)	Deviezen als goud- dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee- ningen
31 Dec. 1929	2.283,1	149,8	403,6	2.607,7	250,6
23 " 1929	2.264,7	149,8	405,7	2.156,5	98,0
15 " 1929	2.247,1	149,8	390,8	2.090,8	108,6
7 " 1929	2.244,7	149,8	398,2	2.263,0	57,1
30 Nov. 1929	2.240,4	149,8	397,2	2.367,9	164,7
31 Dec. 1928	2.729,3	85,6	155,3	2.627,4	176,1
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec- ten	Diverse Activa ²⁾	Circu- latie	Rekg.- Crf.	Diverse Passiva
31 Dec. 1929	92,5	563,2	5.043,7	755,2	293,2
23 " 1929	92,6	603,3	4.579,0	448,4	296,5
15 " 1929	92,6	664,8	4.588,9	402,1	286,0
7 " 1929	92,6	665,2	4.684,0	438,7	289,5
30 Nov. 1929	92,6	686,8	4.916,5	445,4	286,3
31 Dec. 1928	92,3	530,0	4.930,1	816,1	298,2
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 31, 23, 15, 7 Dec., 30 Nov. '29, 31 Dec. '28, resp. 14; 28; 34; 41; 16; 7 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1929	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandsche wissels	Belegingen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. ald. Staat voor inge- trokken markten	Circulatie	Rekg. Crf.	
	Munt en metaal	Te goed in wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
2 Jan. 1	1175	613	—	869	40	—	2.787	42	197
26 Dec.	1175	578	—	816	33	—	2.685	58	190
19 "	1146	562	45	784	34	338	2.657	43	160
12 "	1123	565	45	796	32	339	2.684	2	166
5 "	1101	546	45	802	39	340	2.696	72	58
3 Jan.	904	615	—	672	40	—	2.393	56	135

1) 1930.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaal- middel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her- disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
18 Dec. '29	2.882,8	1.756,1	143,3	737,0	309,4
11 " '29	2.964,1	1.628,2	145,7	768,9	321,8
4 " '29	2.993,0	1.642,1	145,8	872,3	256,5
27 Nov. '29	2.987,4	1.629,5	147,2	912,3	257,3
20 " '29	3.041,7	1.624,8	153,9	899,6	283,8
13 " '29	3.039,2	1.627,1	147,8	971,4	299,5
19 Dec. '28	2.615,0	1.345,1	108,8	946,7	453,1

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula- tie	Totaal Depo- sito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. 1)	Algem. Dek- kings- perc. 2)
18 Dec. '29	533,3	1.926,0	2.439,1	170,1	66,0	69,3
11 " '29	386,9	1.918,3	2.425,7	168,4	68,2	71,6
4 " '29	355,1	1.938,5	2.452,7	168,4	68,1	71,5
27 Nov. '29	326,1	1.930,2	2.437,0	168,3	68,4	71,8
20 " '29	326,5	1.925,0	2.562,6	167,9	67,7	71,2
13 " '29	312,6	1.937,2	2.645,9	167,3	66,3	69,5
19 Dec. '28	290,5	1.869,2	2.356,4	146,9	61,9	64,5

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.**

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis- conto's en beleen.	Beleg- gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo- sito's	Waarvan time deposits
11 Dec. '29	493	17.375	5.547	1.747	20.501	6.698
4 " '29	580	17.538	5.604	1.766	20.469	6.722
27 Nov. '29	—	—	—	—	—	—
20 " '29	597	17.861	5.650	1.875	21.007	6.722
13 " '29	688	18.115	5.601	1.952	21.403	6.756
12 Dec. '28	629	16.279	6.368	1.783	20.458	6.905

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet, wekelijks opgenomen bankstaten.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

7 Januari 1930.

In het begin der week bleef de tarwe-markt nog vast. In Europa had de vermeerdering van den kooplust, welke ingetreden was na de publicatie van de uitermate lage Argentijnsche oogstraming, zich niet kunnen handhaven, toen men er meer en meer van overtuigd geraakte, dat die raming te pessimistisch was geweest. Zoowel in Argentinië zelf, waar toch de raming den meesten invloed had dienen te hebben, als in Amerika was reeds op 27 en 28 December een deel der prijsstijging weer verloren gegaan, maar op de volgende dagen trad opnieuw een herstel in. Speciaal in Noord-Amerika meende men dankbaar de gelegenheid te moeten aangrijpen om de prijsstijging, die al zoo lang verwacht en voorspeld was teweeg te brengen en op 31 December sloot tarwe te Chicago en Winnipeg zelfs nog hooger dan dadelijk na de publicatie op 24 December van de lage Argentijnsche oogstraming. Ook in Argentinië vond aan de termijnmarkten eenige prijsstijging plaats, doch dat het op 24 December bereikte peil nog lang niet weer werd bereikt, gaf te denken. De reden van dit prijsherstel van de laatste dagen van 1929 heeft gedeeltelijk gelegen in vrij goede vraag naar tarwe in Engeland, terwijl ook op sommige vastelandsche markten nogal eenige zaken plaats vonden. Duitschland toonde echter weinig kooplust na de groote inkoop, welke daar in verband met de verhooging van het invoerrecht hebben plaats gevonden. Ook de omtrent die verhooging bestaande onzekerheid belemmerde naar Duitschland de zaken. Niet slechts kon zij op 1 Januari in verband met verschillende handelsverdragen slechts ingaan voor tarwe van Canada en Australië, doch bovendien is volgens de nieuwe voorschriften de hoogte van het invoerrecht afhankelijk van den prijs van inlandsche tarwe aan de Deutsche markt gedurende een zekere voorafgegane periode. Eerst omstreeks 10 Januari zal definitief vaststaan, hoe hoog het Deutsche invoerrecht zal zijn. In Frankrijk ontbrak vraag voor buitenlandse tarwe geheel. Zelfs voor inlandsche en Noord-Afrikaansche tarwe bestond daar bij den slechten afzet van veel uitermate weinig kooplust. Het aanbod van Fransche tarwe voor export ging voort en er werden daarin weder eenige zaken naar Engeland afgesloten. Ook Italië maakt nog geen aanstalten om zijn import van beteekenis uit te breiden, al kon daar de prijs van inlandsche tarwe wel eenige verhooging ondergaan, waardoor de kans op een hervatting der importzaken wel eenigszins verbeterde. Bij den aanvang van het nieuwe jaar trad in Noord-Amerika dadelijk prijsverlaging in tengevolge van onvoldoende Europeesche vraag en tevens door Russisch aanbod van tarwe. Afdoeningen in Russische tarwe zijn nog niet gerapporteerd, doch onderhandelingen zijn gaande en in Engeland, zoo- wel als in Amerika, maakten die berichten nogal eenigen indruk en drukten zij de markt. Dezelfde uitwerking hadden ook nabetrachtingen over de Argentijnsche oogstraming. Terwijl deze slechts 18 miljoen quarters bedroeg, wordt van betrouwbare particuliere zijde gesproken van een oogst, die zeker wel 25 miljoen quarters zal hebben bedragen. Daarbij blijft Argentinië geregeld met tarwe aan de markt op het tenslotte slechts weinig gestegen prijspeil. Indien werkelijk de opbrengst niet grooter ware dan 18 miljoen quarters, zou zeker de prijsstijging veel grooter zijn geweest dan 30 à 40 centavos, welke na de reactie, welke na 25 December is ingetreden, nog zijn overgebleven van de eerste verhooging. Er zou dan namelijk slechts een uitvoersurplus van 8 à 9 miljoen quarters aanwezig zijn geweest, terwijl in 1929 de export 32 miljoen quarters heeft bedragen. Indien in eenigszins ruimen kring in Argentinië aan de juistheid der lage raming geloofd werd, zou zeker de inzinking der prijzen gedurende de laatste week van 1929 uitgesloten zijn geweest. In Noord-Amerika maakten de groote omvang der tarwe-voorraden, het nog steeds uitblijven van sterke Europeesche vraag en de zeer goede stand in de Vereenigde Staten van de nieuwe wintertarwe weder meer indruk, hetgeen de reactie aan de Noord-Amerikaansche termijnmarkten verklaart. Bovendien blijven ook in Europa de oogstberichten goed. Met gerustheid mag er op worden gerekend, dat Argentinië en Australië voldoende flinke hoeveelheden tarwe ter verscheping zullen brengen, al zijn dan ook de oogsten daar veel kleiner dan de enorme hoeveelheden van het vorige jaar. Van schaarschte aan tarwe is dan ook voorloopig geen sprake en als werkelijk Rusland tarwe gaat verschepen, valt daarvan, ook al zijn de hoeveelheden niet groot, verdere druk op de tarweprijzen te verwachten. Toename der Europeesche vraag is bij het slinken der voorraden inlandsche tarwe wel te verwachten, doch het is zeer de vraag, of die toe-

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	29 Dec. 1929/ 31 Dec. 1930	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tjdvak 1928	29 Dec. 1929/ 31 Dec. 1930	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tjdvak 1928	1929	1928
Tarwe	6.200	1.646.192	2.216.792	—	105.659	74.988	1.751.851	2.291.780
Rogge	2.918	208.918	209.306	—	2.413	—	211.331	209.306
Boekweit	554	20.517	18.552	—	1.282	50	21.799	18.602
Mais	3.593	860.276	1.050.173	—	208.465	218.117	1.068.741	1.268.290
Gerst	1.503	515.381	585.599	—	12.595	15.963	527.976	601.562
Haver	1.897	219.826	199.037	—	2.994	715	222.820	199.752
Lijnzaad	223	139.269	197.824	—	277.801	387.425	417.070	585.249
Lijnkoek	—	228.521	195.307	—	700	1.184	229.221	196.491
Tarwemeel	174	82.688	113.001	—	28.422	36.893	111.110	149.894
Andere meelsoorten	679	22.974	14.463	—	—	—	22.974	14.463

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	1/4 Jan. 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tjdvak 1929	1/4 Jan. 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tjdvak 1929	1930	1929
Tarwe	21.518	21.518	7.122	—	—	302	21.518	7.424
Rogge	100	100	388	—	—	—	100	388
Boekweit	—	—	1.506	—	—	—	—	1.506
Mais	5.485	5.485	1.745	2.679	2.679	4.510	8.164	6.255
Gerst	7.100	7.100	8.401	—	—	—	7.100	8.401
Haver	1.140	1.140	1.388	—	—	—	1.140	1.388
Lijnzaad	62	62	—	1.830	1.830	5.242	1.892	5.342
Lijnkoek	—	—	96	—	—	—	—	96
Tarwemeel	987	987	296	—	—	912	987	1.208
Andere meelsoorten	598	598	167	—	—	—	598	167

name groot zal zijn. Slechts bij sterke uitbreiding der verkoopen naar Europa zou een aanmerkelijke verhooging van het peil der tarweprijzen mogelijk zijn. De termijnmarkten te Chicago en Winnipeg sloten op 6 Januari $2\frac{1}{2}$ à $3\frac{1}{2}$ dollarcent per 60 lbs. lager, aan de Argentijnsche termijnmarkten een kleinigheid hooger dan een week tevoren.

Zeer klein blijven de zaken in rogge. In Duitsland blijft verdere prijsstijging nog uit en in de overige landen van West-Europa, die voor den import van Deutsche rogge in aanmerking komen, is daarvoor de kooplust nog altijd gering. Zelfs is in den loop der week Deutsche rogge vrij wat goedkoper te koop gekomen. Andere soorten vinden bijna in het geheel geen koopers. In Noord-Amerika heeft de roggeprijs zich na de prijsdaling van het einde der vorige week niet hersteld. Chicago sloot namelijk op 6 Januari $1\frac{1}{4}$ dollarcent per 56 lbs. lager dan op 30 December.

Flauw is ook deze week maïs weder geweest. Weliswaar waren de Argentijnsche verschepingen niet groot, doch de voorraden in de Argentijnsche havens handhaafden zich op den vergrooten omvang van de vorige week en het aanbod van Plata-maïs bleef dringend. De vraag in Europa was echter nog steeds teleurstellend, hetgeen gedeeltelijk het gevolg is van het zachte weder. In Duitsland bestond wegens de verhooging van het invoerrecht op gerst wel eenige kooplust voor Plata-maïs en ook in Engeland was op enkele dagen de vraag wat beter, doch dit alles heeft de prijsdaling niet kunnen tegenhouden. Aan de Argentijnsche termijnmarkten zijn de maïs-prijzen weder gedaald als gevolg van de onvoldoende Europeesche vraag en de nog altijd uitstekende vooruitzichten voor den nieuwen oogst. Ook de loop der prijzen voor Donau-maïs heeft voor Plata-maïs den prijs gedrukt. De maïsverschepingen uit

de Donauhavens waren nog niet weer zoo groot als eenige weken geleden, doch overtroffen toch die der vorige week. Dit was in strijd met de verwachting, dat de verschepingen eenigen tijd klein zouden zijn wegens het kleine aantal der booten, welke, nu spoedige sluiting der Donau-scheepvaart wegens ijs verwacht kan worden, in de Donauhavens in lading liggen. Blijkbaar echter wordt er in de winterhavens toch nog flink verscheept. Nu het in Roemenië kouder is geworden, bestaat de kans op verbetering van de kwaliteit der Donau-maïs. Reeds heeft die koude en die verbetering der kwaliteit ertoe geleid, dat meer maïs naar Soelina wordt vervoerd ter verscheping in den winter. Aanvankelijk was daarheen wegens de onbetrouwbare kwaliteit slechts zeer weinig maïs verscheept. Ook te Constantza bereidt men zich voor op groote maïsverschepingen. Donau-maïs op Januari en Februari aflading wordt dan ook meer aangeboden, terwijl de daarvoor gevraagde prijzen deze week weder nieuwe verlaging ondergingen. Ook stoomende partijen werden naar Nederland weder goedkoop verhandeld. Tot nog toe is uit de Donaulanden slechts een zeer klein gedeelte van de enorme beschikbare hoeveelheden maïs uitgeoerd. Indien de kwaliteit beter wordt, zullen de maïszaken uit de Donaulanden zoowel voor den verscheper als voor den West-Europeeschen koper minder risico met zich brengen, hetgeen zeker tot aanzienlijke uitbreiding der verschepingen zal leiden. Dat de prijzen, welke de producent in die landen voor zijn maïs ontvangt, daarbij zeer laag zijn, zal, zooals uit berichten uit Roemenië valt op te maken, daar wel aanleiding geven tot hevige klachten van de zijde der producenten, doch den export nauwelijks belemmeren. Daarbij komen dan de uitstekende vooruitzichten voor den nieuwen Argentijnschen maïs-oogst en het is dan ook geen wonder, dat de maïs-markt in flauw

N. V.

INDUSTRIEELLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM

LONDEN

BERLIJN

PARIJS

KOPENHAGEN

Maatschappelijk Kapitaal f 25.000.000.—

Volgestort geplaatst en reserves f 13.400.000.—

De Maatschappij financiert de aanschaffing op termijnbetaling van Industrie-machines, Landbouwmachines, Zuivel-installaties, Kantoor- en Winkelmachines, Bedrijfsautomobielen, enz. enz.

we stemming verkeert. Vooral Plata-maïs van den nieuwen oogst ter verscheping in de zomermaanden was tenslotte uitermate flauw, hetgeen ook de prijzen voor oude maïs weder sterk drukte, al zijn aan de Argentijnsche termijnmarkten de maïsprijzen in den loop der week slechts 10 à 15 centavos per 100 KG. gedaald.

Ook voor gerst is de markt deze week weder flauw geweest. Nu Duitschland wegens de verhooging van het invoerrecht op gerst geen kooplust toont en verbetering daarvan na de zeer groote inkoop, welke juist vóór die verhooging zijn gedaan, voorloopig niet te verwachten is, was nieuwe verlaging der prijzen van Roemeensche en Russische gerst onvermijdelijk. Enkele zaken kwamen naar Engeland tot stand en tot de opnieuw verlaagde prijzen kocht ook Nederland wat meer Donau- en Russische gerst, maar deze zaken waren slechts klein en beide landen blijven dringend met gerst aan de markt. Of Rusland nog veel gerst te verschepen zal hebben, valt niet te zeggen, doch in Roemenië is nog zeer veel gerst aanwezig, die geëxporteerd zal moeten worden. Bovendien is gerst uit de Vereenigde Staten, ondanks de vrij vaste houding der termijnmarkten van Winnipeg en Minneapolis, reeds in de vorige week goedkoop aan de markt gekomen en deze week zijn die prijzen niet weder verhoogd. Stoomende partijen waren dan ook naar Nederland zeer goedkoop te koop, hetgeen tot de flauwe houding aan de gerstmarkt bijdroeg.

Voor haver was in Duitschland reeds in het begin der week de stemming weifelend en geleidelijk zijn tenslotte de prijzen, waartoe Duitsche haver te koop was, gedaald. De prijsverbetering, welke eenigen tijd geleden tot stand was gekomen, is nu weder geheel verloren gegaan en in Nederland blijft tengevolge van groote inkoop, welke vroeger reeds zijn afgesloten, de vraag beperkt. Meer zaken komen er geregeld naar Engeland tot stand, doch ook die zijn niet groot genoeg geweest om de prijsdaling tegen te houden. Voor andere haver soorten is overal in Europa de vraag zeer slecht. In Argentinië is dan ook de haverprijs deze week weder gevoelig gedaald. Nadat in het begin van December Februari-haver aan de termijnmarkt te Buenos Aires nog genoteerd stond op peso 6.35 per 100 KG. en omstreeks het midden dier maand op peso 5.95, sloot de markt op 4 Januari op peso 5.60.

SUIKER.

De afgelopen week verkeerden de verschillende suikermarkten nog in de stemming der gepasseerde feestdagen en waren de zaken slechts zeer beperkt.

In Amerika bleven de markten goed prijshoudend, waar koopers, zoowel als verkoopers zich weliswaar onverschillig toonden, doch op hun stuk bleven staan. De prijs voor prompte Cubasuiker was dan ook nominaal 2 d.c. c. & fr. New-York. Op de termijnmarkt fluctueerden de prijzen ietwat, doch sloten op ongeveer openingsniveau, nl. Jan. 1.91; Mrt. 1.97; Mei 2.02; Juli 2.07 en Sept. 2.14, terwijl de laatste notering voor Sp. Centr. 3.83 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 16.000 tons, de versmeltingen 44.000 tons tegen 44.000 tons in 1929 en de voorraden 601.000 tons tegen 181.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1929	1928	1927
	Ton	Ton	Ton
Cubaansche prod.	5.156.316	4.037.833	4.508.521
Consumptie	132.180	93.781	168.569
Weekontv. afscheephavens...	33.499	26.285	10.200
Totaal sedert 1 Jan.	4.910.622	3.853.457	4.276.445
Weekexport	41.630	52.235	56.313
Totale export sedert 1 Jan. ...	4.685.080	3.729.054	4.064.131
Voorraad afscheephavens.....	181.460	124.403	212.314
Voorraad binnenland	157.596	90.595	62.507

F. O. Licht heeft zijn vierde raming van de Europeesche bietoogsten 1929/30 gepubliceerd, welke hier volgt in vergelijking met zijne derde raming en met den oogst 1928/29:

	1929/30		1928/29
	4e raming	3e Raming	Opbr.
	Tons.	Tons.	Tons.
Duitschland	1.965.000	1.850.000	1.851.263
Tsjecho-Slowakije	1.025.000	1.025.000	1.042.948
Oostenrijk	120.000	120.000	107.322
Hongarije	240.000	240.000	220.062
Frankrijk	1) 870.000	870.000	903.075
België	255.000	270.000	279.290
Nederland	2) 270.000	270.000	319.937

1) incl. 10.000 tons suiker van Hollandsche bieten.

2) excl. 10.000 tons suiker naar Frankrijk gezonden.

Denemarken	135.000	135.000	170.000
Zweden	121.000	110.000	160.860
Polen	900.000	850.000	756.889
Italië	450.000	430.000	367.334
Spanje	240.000	245.000	262.000
Groot-Brittannië	310.000	310.000	245.090
Overige landen	314.000	314.000	335.257
Tot. Europa zonder Rusland	7.215.000	7.039.000	7.021.327
Rusland	1.200.000	1.200.000	1.446.000
Tot. Europa incl. Rusland ..	8.415.000	8.239.000	8.467.327

Het 175.000 tons hogere cijfer dezer laatste raming wordt in hoofdzaak gevormd door het voor Duitschland met 115.000 tons hooger gegrepen cijfer.

Naar aanleiding van Licht's hogere raming voor Duitschland wordt aldaar binnenkort eene belangrijke vermeerdering verwacht van het voor Export toegestane kwantum suiker. Inmiddels werd van de reeds voor uitvoer vrijgegeven hoeveelheid slechts een klein gedeelte verkocht, zoodat men van dezen oogst nog meer aanbod uit Duitschland op de overige Europeesche markten mag verwachten.

In Engeland daalden de noteringen op de termijnmarkt verder tusschen 4½ en 6 d., doch trad aan het einde der week weder een herstel in. De laatste noteringen op de Ruwsuikermarkt waren:

Mrt. Sh. 6/10½; Mei Sh. 7/9¾; Aug. Sh. 8/3¾; Dec. Sh. 8/6.

Op Java verkochten de V.I.S.P. de afgelopen week eenige partijen Superieur uit oogst 1929 tot den prijs van f 12 per 100 KG. en Hoofdsuiker tot f 11.

De markt voor tweedehands suiker was lusteloos en de laatste noteringen waren: Superieur ready en Januari f 11.70; Febr. f 11.75, Mrt. f 11.87½ en Hoofdsuiker ready f 10.87½.

Hier te lande konden — in tegenstelling met het buitenland — de prijzen op de termijnmarkt zich in het begin der week vrijwel handhaven wegens meerderen kooplust. Zelfs kon de stemming nog ietwat verbeteren. Het slot was echter weder kalm: Mrt. f 11¾, Mei f 12.—, Aug. f 12¾ en Dec. f 12¾, alles geboden met vraagprijzen tot f ½ à f ¼ hooger. Omzet slechts 1400 tons.

KATOEN.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '29 tot 28 Dec. '29		Overeenkomstige periode	
			1928	1927
Ontvangsten Gulf-Havens.	6750	7009	7009	6115
Atlant. Havens				
Uitvoer naar Gr. Brittannië	812		1073	553
„ „ 't Vasteland etc.	2567		2727	2713
„ „ Japan.....	708		900	625

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	28 Dec. '29	Overeenkomstig tijdstip	
		1928	1927
Amerik. havens.....	2675	2395	2599
Binnenland	1493	1256	1330
New York	95	50	210
New Orleans	515	370	507
Liverpool	377	546	586

KOFFIE.

Ook in de afgelopen week was de markt — ditmaal tengevolge van den overgang van het jaar — enkele dagen gesloten. De stemming bleef onveranderd kalm en in de vraagprijzen van de verschillende productielanden kwam zoo goed als geen verandering, alleen waren enkele afladers te Santos met hun kost- en vracht-aanbiedingen -/6 à 1/- lager. Kan dus gezegd worden, dat over het algemeen genomen Brazilië bijna niet lager is, toch bleek ook in de afgelopen week weder, dat flinke onderbiedingen in vele gevallen kans van slagen hebben.

Nederlandsch-Indië was met ongewasschen Robusta ½ à 1 ct. lager; gewasschen Robusta f.a.q. werd 1 ct. lager aangeboden.

Uit Brazilië werd ook ditmaal geen nieuws vernomen behalve het bericht, dat de dagelijksche aanvoeren in de haven van Rio voor de eerste helft van Januari zijn vastgesteld op 9550 balen tegen 11.268 balen in de tweede helft van December. Zooals kort geleden reeds is medegedeeld, heeft Brazilië bij het opnemen van de laatste leening van f 2 mil-

lioen tegenover de bankiers de verplichting op zich genomen om de limiet van de dagelijksche aanvoeren naar de afscheephavens te verhoogden en om plannen uit te werken, teneinde de geleidelijke afwikkeling van de groote binnenlandsche voorraden te vergemakkelijken. Een verkleining van de limiet der aanvoeren uit het binnenland naar de afscheephavens (de dagelijksche aanvoeren te Santos waren op 14 December reeds teruggebracht van 40.000 balen op 32.000 balen) is hiermede volkomen in strijd. Dit raadsel is echter, bij gebrek aan nadere inlichtingen, hier vooralsnog niet op te lossen.

Aan de loco-markt bleven de officieele noteringen ongewijzigd, namelijk 40 ct. per ½ KG. voor Superior Santos en 35 ct. voor Robusta.

Aan de Rotterdamse termijnmarkt bleven de noteringen voor het Gemengd contract in doorsnede onveranderd. Zij waren op 7 dezer des voormiddags: Januari 22½ ct., Maart 22½ ct., Mei 22 ct., September 22½ ct., December 22 ct.

De dezer dagen verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in December de aanvoer geweest is als volgt:

	1929	1928	1927
	balen	balen	balen
in Europa	840.000	698.000	1.079.000
„ Ver. Staten v. Amerika	970.000	933.000	1.145.000
Totaal....	1.810.000	1.629.000	2.224.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende het jaar 1929 bedroegen 21.325.000 balen tegen 22.014.000 balen in 1928 en 21.530.000 balen in 1927.

De Afleveringen in December waren:

	1929	1928	1927
	balen	balen	balen
in Europa	894.000	740.000	935.000
„ Ver. Staten v. Amerika	875.000	901.000	1.063.000
Totaal....	1.769.000	1.641.000	1.998.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende het jaar 1929 waren 21.681.000 balen tegen 21.779.000 balen in 1928 en 21.589.000 balen in 1927.

Vanaf 1 Juli tot 31 December waren de Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen 10.039.000 balen tegen 9.803.000 balen in 1928 en 10.867.000 balen in 1927, terwijl de Afleveringen bedroegen 10.629.000 balen tegen 10.201.000 balen in 1928 en 11.001.000 balen in 1927.

De zichtbare voorraad was op 31 December 1929 in Europa 1.602.000 balen tegen 1.656.000 balen op 1 December. In Amerika bedroeg hij 693.000 balen tegen 598.000 balen op 1 December. In Europa en in Amerika tezamen was de zichtbare voorraad dus op 31 December 1929 — 2.295.000 balen tegen 2.254.000 balen op 1 December. Hij bedroeg op 31 December 1928 — 2.651.000 balen en op 31 December 1927 — 2.416.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 31 December 1929 — 5.094.000 balen tegen 4.969.000 balen op 1 December en 5.172.000 balen op 31 December 1928 (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, waarvan het cijfer van 31 December 1929 nog niet bekend is, doch die op 1 December bedroegen 17.251.000 balen en op 31 December 1928 — 12.966.000 balen).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 55/- à 59/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 59/- à 63/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 40/- à 40/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Januari-verscheping, 24½ ct.; Benkoelen Robusta, Januari-verscheping, 25½ ct.; Mandheling Robusta, Januari-verscheping, 26½ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Januari-verscheping, 34 ct., alles per ½ KG., cif., uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
6 Jan.	\$ 7,95	\$ 7,55	\$ 7,48	—
30 Dec.	„ 7,25	„ 7,08	„ 7,08	—
23 „	„ 7,62	„ 7,44	„ 7,45	—
16 „	„ 7,50	„ 7,35	„ 7,38	—

Rotterdam, 7 Januari 1930.

VRACHTENMARKT.

Door de vele vacantedagen ging op de vrachtenmarkten slechts weinig om en vertoonden de vrachten nagenoeg geen verandering sinds het vorige bericht.

Onderstaand staatje geeft een overzicht van de hoogste en laagste vrachten, welke gedurende het afgelopen jaar op verschillende vrachtenmarkten werden betaald.

Engeland (Wales).

KOLEN:	Hoogste vracht.	Laagste vracht.
Rouaan	7/6	4/-
Oporto	10/10½	8/7½
West-Italië	10/9	6/10½
Alexandrië	13/6	8/9
Las Palmas of Teneriffe	11/6	8/9
Beneden La Plata	18/6	11/6

Noord-Amerika.

KOLEN:		
West-Italië	\$ 2.55	\$ 2.—
Beneden La Plata	„ 4.—	„ 3.30
Rio	„ 3.75	„ 3.—

GRAAN (North. Range)

U.K.	1/10½ p. q.	1/10½ p. q.
Continent	15 c. p. 100 lbs.	8½ c. p. 100 lbs.
Middellandsche Zee	19 c. p. 100 lbs.	14 c. p. 100 lbs.
U.K./Cont. (Nd.-Pacific)	33/-	21/6

Zuid-Amerika.

U.K./Cont. (San Lorenzo)	26/9	11/-
Midd. Zee id.	28/-	14/-
U.K./Cont. (Buenos Aires)	26/-	10/-
Midd. Zee id.	26/-	22/6
U.K./Cont. (Bahia Blanca)	25/6	10/6

SALPETER:

Continent	29/6	20/-
Ver. Staten (Atl. havens)	\$ 5.50	\$ 4.50

Oosten.

Br.-Indië Midd. Zee/U.K./		
Cont.	26/- d.w.	17/-
Saigon U.K./Cont.	34/-	21/6
Burmah id.	28/9	20/-
Wladiwostock id. (volle lading)	28/9	26/-
id. R'dam &/of Hamburg (ged. lading)	31/3	20/-
Dalny U.K./Cont. (volle lading)	33/9	21/6
id. R'dam &/of Hamburg (ged. lading)	31/6	18/-
Australië (Zuid- of Victoria) Midd. Zee/U.K./		
Continent	42/6	22/-
Z.-Afrika Durban/Sabang	12/-	9/6
Mauritius U.K.	26/-	22/6

Donau.

GRAAN:		
Continent	19/3	14/-
Zwarte Zee.		
GRAAN:		
Continent	16/-	12/3

Middellandsche Zee.

ERTS:		
Melilla/Rotterdam	6/1½	5/1½
Bona/Rotterdam	6/3	4/10½
Hornillo Baai/Middlesbr.	8/6	7/3

KATOENZAAD:

Alexandrië/Hull	12/6	8/6
•	p. 60 cfb.	

Noord-Spanje.

ERTS:		
Bilbao/Rotterdam	6/1½	5/3
„ /Grangemouth ...	8/3	6/9
„ /Newport	7/6	6/6
Time Charter.		
Groote tonnage	4/4½	3/6

RIJNVAART.

Week van 29 December 1929 t/m. 5 Januari 1930.

De aanvoeren van zeezijde werden geleidelijk minder. De scheepsruimte bleef bij matige vraag voldoende beschikbaar. Voor erts naar de Ruhrhavens betaalde men gemiddeld f 0.90—f 1.— per last met resp. 3/4 en 6/8 losdagen. Naar den Bovenrijn werd uitsluitend in daghuur bevracht. Deze huur varieerde van 3—3½ voor groote en 3½—4 cts. voor kleinere schepen. Het sleeploon werd genoteerd volgens het 85 cts. tarief. De waterstand bleef wassend; zoowel naar den Bovenrijn als naar den Benedenrijn werd op volten diepgang afgeladen.

In de Ruhrhavens bleef de algemeene toestand ongewijzigd. De vracht voor exporkolen naar Rotterdam werd genoteerd op Mk. 2.— per ton inclusief sleeploon.